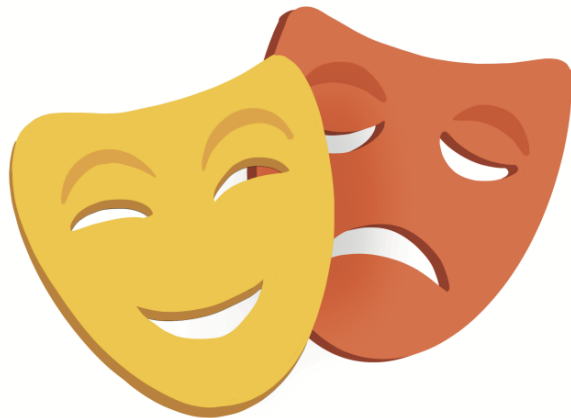


Χρήστος Θεοχαρόπουλος • Ανθή Κοντορούση • Βιβή Κοψιά  
Ηλέκτρα Μήτσουρα • Σπυριδούλα Μπιρπίλη • Γιάννης Πουταχίδης



# ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Εργαστηριακός Οδηγός (για τον/την εκπαιδευτικό)

Α' Δημοτικού

2024

## Περιεχόμενα:

1. Ποιοι είμαστε - Ταυτότητα του βιβλίου .....	3
2. Το πώς και το πού του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής .....	8
3. Η δομή του βιβλίου .....	12
4. Συγκεντρωτικός κατάλογος Ψηφιακών Μαθησιακών Αντικειμένων (ΨΜΑ) .....	15
5. Μαθήματα και Ενότητες: προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα - επιπρόσθετο υλικό .....	18
Βιβλιογραφικές αναφορές .....	56
6. Εφαρμογές - Αναπτυγμένες προτάσεις θεατρικών μεθόδων και τεχνικών .....	59

## 1. Ποιοι είμαστε - Ταυτότητα του βιβλίου

Τα βιβλία της θεατρικής αγωγής είναι καρπός της δουλειάς μιας συγγραφικής ομάδας έξι θεατρολόγων, που προσπάθησαν να συνδυάσουν την εμπειρική τους γνώση με τα επιστημονικά δεδομένα της παιδαγωγικής του Θεάτρου. Τα βιβλία της θεατρικής αγωγής ακολουθούν τις γενικές κατευθυντήριες αρχές ποιότητας των διδακτικών βιβλίων. Ο σκοπός και οι στόχοι των βιβλίων σε κάθε περίπτωση συνάδουν με τα προγράμματα σπουδών του μαθήματος της θεατρικής αγωγής, αλλά και τους γενικότερους σκοπούς της εκπαίδευσης. Σημαντική ήταν η διασφάλιση της επιστημονικής εγκυρότητας, παρόλο που το περιεχόμενο βιβλίων παρουσιάζεται με απλότητα, ανάλογη της γνωστικής και ψυχοκοινωνικής ετοιμότητας των παιδιών.

Έγινε προσπάθεια να υπάρχει ποικιλία στο υλικό, ώστε να καλύπτει ένα μεγάλο εύρος μορφών και τεχνικών της θεατρικής αγωγής. Βέβαια η ποσότητα και η ποικιλία αυτή δεν θα έπρεπε να αποβεί σε βάρος της αφομοίωσης της γνώσης από τους/τις μαθητές/-τριες, οπότε έγινε προσπάθεια να επιτευχθεί ισορροπία ανάμεσα στην ευρύτητα του περιεχομένου και τη διασφάλιση του χρόνου για εμβάθυνση. Άλλωστε, είναι επιθυμητό τα μαθήματα του βιβλίου να γίνουν έναυσμα για περισσότερες συμπληρωματικές δραστηριότητες που θα σχεδιάσει ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, προσαρμοσμένες στις ανάγκες των μαθητών/-τριων του/ της, με βάση τις αρχές της διαφοροποιημένης μάθησης και το προσωπικό του/της παιδαγωγικό και καλλιτεχνικό προφίλ.

Σε ό,τι αφορά το παιδαγωγικό υπόβαθρο των βιβλίων της θεατρικής αγωγής, έγινε συνειδητή προσπάθεια να συμπεριληφθούν ερεθίσματα και κεφάλαια που προάγουν τον προβληματισμό πάνω σε πανανθρώπινα και επίκαιρα ζητήματα, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η παγκόσμια ειρήνη, η αλληλεγγύη, η ισότητα των δύο φύλων, η αειφορία, ο σεβασμός στην ετερότητα κ.λπ. Σημαντικός στόχος των βιβλίων είναι η προώθηση της κριτικής ανάλυσης των κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων, που συνδέονται με αιτιώδη τρόπο με τις ανισότητες, τις διακρίσεις και τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Φυσικά, όλα αυτά παρουσιάζονται στα βιβλία μέσα από ζητήματα και

καταστάσεις που γίνονται αφορμή για συζήτηση και προβληματισμό, με τρόπο ανάλογο με την ηλικία των παιδιών: χωρίς διδασκισμό, αλλά με αξιοποίηση της βιωματικής φύσης της θεατρικής αγωγής και της δυνατότητας για διερευνητική/ ανακαλυπτική μάθηση που από τη φύση του προσφέρει το μάθημα.

Τα βιβλία βασίστηκαν στο πλεονέκτημα της θεατρικής αγωγής να μπορεί να αξιοποιεί πτυχές της πραγματικότητας, ώστε να πραγματεύεται αξίες και ιδέες και να διερευνά ανθρώπινες συμπεριφορές, μέσα από σύμβολα, αλληγορίες και μεταφορές, πάντα διαμεσολαβημένα από το θεατρικό ρόλο. Άλλωστε τα θεατρικά αυτά «ταξίδια» με τη χρήση του ρόλου και των θεατρικών συμβάσεων, επιτρέπουν την εξοικείωση με διαφορετικά κοινωνικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα, πράγμα που ενισχύει το διαπολιτισμικό χαρακτήρα του μαθήματος.

Στα βιβλία περιέχονται δραστηριότητες που προϋποθέτουν επίλυση προβληματικών καταστάσεων και μπορούν να προκαλέσουν κοινωνικογνωστική σύγκρουση και μετασχηματισμό ιδεών που αποδεικνύονται λανθασμένες. Για παράδειγμα, μέσα από τη διερευνητική δραματοποίηση ιστοριών που έχουν να κάνουν με τη διαφορετικότητα ή μέσα από την αξιοποίηση των παραμυθιών και των μύθων, μπορούν να αποδομηθούν προκαταλήψεις εναντίον των αναπήρων ή των ξένων. Ταυτόχρονα, μέσα από τον τρόπο οργάνωσης του μαθήματος που προτείνει το βιβλίο, αλλά και μέσα από τις δραστηριότητες που ενισχύουν τις κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών/-τριών, τονίζεται η σημασία του διαλόγου και της δημοκρατικής και συμπεριληπτικής λειτουργίας της ομάδας.

Παράλληλα, τα βιβλία ενθαρρύνουν τις διαθεματικές και διεπιστημονικές προσεγγίσεις. Το Θέατρο ως τέχνη των τεχνών, αποτελεί τόπο συνάντησης των εικαστικών, της μουσικής, της ποίησης, του χορού κ.λπ και αυτό του το χαρακτηριστικό δεν θα μπορούσε να μείνει αναξιοποίητο στα βιβλία. Για αυτό πίνακες ζωγραφικής, ποιήματα, τραγούδια και μουσικές χρησιμοποιούνται στα βιβλία, τόσο ως αφορμή για δραστηριότητες, όσο και ως «δομικά υλικά» των θεατρικών παρουσιάσεων. Εξυπακούεται πως η χρήση του υλικού αυτού γίνεται με σεβασμό στα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών, τα οποία καλό είναι να γίνουν αντικείμενο συζήτησης και με τους/ τις μαθητές/-τριες.

Τα βιβλία της θεατρικής αγωγής στοχεύουν στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της πρωτότυπης σκέψης των μαθητών/-τριών και ευνοούν την αισθητική και

καλλιτεχνική έκφραση, καθώς το μάθημα σύμφωνα με τα προγράμματα σπουδών έχει ισόρροπα παιδαγωγικό και καλλιτεχνικό χαρακτήρα. Έτσι, δίχως το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα να αποτελεί αυτοσκοπό, ενθαρρύνονται οι καλλιτεχνικοί πειραματισμοί των μαθητών/-τριών, μέσω των οποίων διερευνούν αφενός το αισθητικό και αφετέρου τρόπους αυτοέκφρασης. Το ζητούμενο είναι να βιώσουν οι μαθητές/-τριες τη χαρά της δημιουργίας και της καλλιτεχνικής έκφρασης, βιώνοντας την εμπειρία της ροής και της πλήρους αφοσίωσης στο δημιουργικό έργο, μέσα σε ένα ευχάριστο, ασφαλές και δημιουργικό περιβάλλον.

Επιπλέον, στα βιβλία υπάρχουν δραστηριότητες (ιδιαίτερα στα κεφάλαια «Αίσθηση, αυτοέκφραση, παιχνίδι», «Κοινωνώ τον άλλο, συναντώ τον εαυτό μου», «Μοιράζομαι στην ομάδα», «Ανάγκη, δίλημμα, πράττω, στοχάζομαι» «Συνεργασία και εμπύχωση»), με στόχο οι μαθητές/-τριες να συναντηθούν με τον εαυτό τους, να αποκτήσουν αυτοεπίγνωση αλλά και να ενδυναμωθούν ψυχικά, με πίστη στην αξία τους και την αυτοαποτελεσματικότητά τους. Αυτά επιτυγχάνονται τόσο μέσα από τις αντίστοιχες δραστηριότητες γνωριμίας, εμπιστοσύνης κι επικοινωνίας, όσο και μέσα από τη διαμεσολάβηση του ρόλου, των συμβόλων και των μύθων που εμπλέκονται στα μαθήματα του βιβλίου και βοηθούν τα παιδιά να αποκτήσουν μια αισιόδοξη και θετική στάση ζωής, να ενισχυθούν ψυχοκοινωνικά και να προσαρμοστούν καλύτερα στο περιβάλλον τους. Άλλωστε, οι ασκήσεις και οι δραστηριότητες που προτείνουν τα βιβλία της θεατρικής αγωγής δεν έχουν αυστηρά γνωστικά προαπαιτούμενα και δίνουν την ευκαιρία σε όλους τους/τις μαθητές/-τριες, όλων των τύπων νοημοσύνης, να αναδείξουν και να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητες τους και να έχουν καλές επιδόσεις.

Η αξιολόγηση των επιδόσεων στο μάθημα γίνεται με κριτήρια κατάλληλα για την ιδιαίτερη φύση του και τα βιβλία έχουν πρόβλεψη για αυτό: συμπεριλαμβάνονται δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης, ασκήσεις αξιολόγησης και διαμορφωτική αξιολόγηση με προφορικές ερωτήσεις και συζητήσεις στον κύκλο.

Ακόμη, τα βιβλία συμβάλλουν στην ανάπτυξη των μεταγνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών, μέσω της ανάλυσης και της αξιολόγησης του περιεχομένου της μάθησης, αλλά και του τρόπου με τον οποίο μαθαίνουν, καθώς και εφαρμογής της νεοαποκτηθείσας γνώσης σε ευρύτερο πλαίσιο.

Τα βιβλία είναι περισσότερο βιωματικά και πρακτικά με έμφαση στη σωματικότητα, την τέχνη και τη φαντασία και λιγότερο θεωρητικά. Ωστόσο θεωρήθηκε σημαντικό να γνωρίσουν οι μαθητές/-τριες με απλό και γραμμικό τρόπο κομβικά σημεία της Ιστορίας του Θεάτρου, από την αρχαία Ελλάδα ως σήμερα, αλλά και βασικές θεατρικές έννοιες. Στα βιβλία των μεγαλύτερων τάξεων κάποιες σημαντικές έννοιες επαναλαμβάνονται με πιο σύνθετο και εμπλουτισμένο τρόπο, σύμφωνα με την έννοια της σπειροειδούς διάταξης της ύλης.

Στα βιβλία της θεατρικής αγωγής, και στο θεωρητικό και στο πρακτικό μέρος, υπάρχει εξελικτική πορεία, από το απλό στο πιο σύνθετο. Από απλούστερα παιχνίδια, απλές έννοιες και σύντομους αυτοσχεδιασμούς, σταδιακά οδηγούμαστε στο θεατρικό παιχνίδι και από κει στη διερευνητική δραματοποίηση, το πολυθέαμα και τη θεατρική παράσταση. Και καθώς οι σχολικές παραστάσεις συχνά συνδέονται με τις σχολικές γιορτές, στα βιβλία περιλαμβάνονται μαθήματα που στοχεύουν στη προσέγγιση των σχολικών γιορτών μέσα από τη θεατρική αγωγή, με πιο σύγχρονο, ευφάνταστο και δημιουργικό τρόπο.

Ιδιαίτερη μέριμνα έχει ληφθεί στα βιβλία της θεατρικής αγωγής για την ενίσχυση της γλωσσικής ανάπτυξης των μαθητών/-τριών, με έμφαση στην προβολή της επικοινωνιακής διάστασης της γλώσσας. Η γλώσσα στα βιβλία είναι ανάλογη της ηλικίας και της αντίστοιχης μέσης αναγνωστικής ικανότητας των μαθητών/-τριών. Παράλληλα, έχουν σκόπιμα χρησιμοποιηθεί και λέξεις και εκφράσεις που εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους και με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού μπορούν να λειτουργήσουν σαν μία σκαλωσιά που θα τους βοηθήσει στη γλωσσική τους ανάπτυξη. Στην κατεύθυνση αυτή λειτουργεί και το γλωσσάρι, το οποίο αφενός ενισχύει τον πολιτισμικό και καλλιτεχνικό εγγραμματισμό των μαθητών/-τριών, αφετέρου δίνει ένα πρότυπο σαφήνειας και περιεκτικότητας στο λόγο. Τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών βοηθά και η ύπαρξη δραστηριοτήτων εργαστηρίου γραφής, που έχουν σχεδιαστεί ώστε να εμπεδώσουν βιωματικά οι μαθητές/-τριες τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δραματικού λόγου και να απελευθερώσουν τη φαντασία τους. Επιπλέον, το βιβλίο περιέχει αποσπάσματα από θεατρικά και αφηγηματικά κείμενα, καθώς και προφορικές αφηγήσεις κειμένων από την ελληνική και παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, ώστε οι μαθητές/-τριες να έρθουν σε

επαφή με ποικίλα κείμενα και να τα αξιοποιήσουν μέσα από τις τεχνικές και τις δραστηριότητες της θεατρικής αγωγής.

Τέλος, τα βιβλία συνδέονται με ψηφιακούς πόρους οι οποίοι, όπως και τα υπόλοιπα εποπτικά μέσα που χρησιμοποιούνται, τα κάνουν πιο ελκυστικά και διαδραστικά, ενώ ενισχύουν τον ψηφιακό εγγραμματισμό των μαθητών/-τριών. Εφόσον ο διαθέσιμος χρόνος και οι υλικοτεχνικές υποδομές το επιτρέπουν, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί συνδυαστικά να προβάλει και αποσπάσματα από θεατρικές παραστάσεις και άλλα εκπαιδευτικά βίντεο που κρίνει ότι εμπλουτίζουν το μάθημα.

Ως επίλογος έμεινε ένα στοιχείο, που ίσως ακούγεται λιγότερο επιστημονικό, βρίσκεται όμως -και θα βρίσκεται πάντα- στον πυρήνα της θεατρικής αγωγής. Είναι τα στοιχεία του παιχνιδιού, της αυθεντικής χαράς και της μαγνητικής ομορφιάς του Θεάτρου. Μέσα από την επιλογή των ηρώων και των ηρωίδων των βιβλίων, του μύθου, της μεταμόρφωσης και της θεατρικής ατμόσφαιρας, ελπίζουμε μέσα στις σελίδες των βιβλίων της θεατρικής αγωγής να χώρεσε και αυτή η μαγεία!

Παρόλα αυτά, τα βιβλία παραμένουν ένα μέσον, η θεατρική αγωγή είναι βίωμα και παίρνει σάρκα και οστά στην ομάδα! Καλή εμπύχωση!

Με εκτίμηση,  
η συγγραφική ομάδα



## 2. Το πώς και το πού του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής

### *Διαμόρφωση χώρου, μέσα και υλικά*

#### Χώρος διεξαγωγής του μαθήματος

Το μάθημα της θεατρικής αγωγής ιδανικό θα ήταν να διδάσκεται σε μια ξεχωριστή αίθουσα, με συγκεκριμένες προδιαγραφές. Να είναι ευρύχωρη και ασφαλής, να υπάρχει χώρος για φύλαξη των υλικών και των αντικειμένων που χρειάζονται στο μάθημα κι επιπλέον να μπορούν οι μαθητές/-τριες να κινούνται ελεύθερα χωρίς παπούτσια στον χώρο. Επίσης, καλό θα ήταν να υπάρχει και χώρος για να κάθονται όταν χρειάζεται.

Σε ορισμένα σχολεία υπάρχει διαθέσιμη αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, η οποία συγκεντρώνει τις περισσότερες από τις παραπάνω προδιαγραφές. Επιπλέον, συνήθως, η αίθουσα πολλαπλών χρήσεων διαθέτει θεατρική σκηνή με φώτα και αυλαία, η οποία θα αξιοποιηθεί στο μάθημά μας. Σε κάποια άλλα σχολεία υπάρχει ελεύθερη αίθουσα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το μάθημά μας. Υπάρχουν ωστόσο και περιπτώσεις σχολείων με έλλειψη χώρων, όπου αναγκαστικά το μάθημα πρέπει να διεξαχθεί στην αίθουσα του κάθε τμήματος. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής πρέπει να είναι ευέλικτος/η και να προσαρμόζει το μάθημα στις υπάρχουσες συνθήκες λαμβάνοντας υπόψη τόσο την ασφάλεια των παιδιών, όσο και τους στόχους του μαθήματος.

Καθώς η διδασκαλία της θεατρικής αγωγής εμπλουτίζεται από τη χρήση νέων τεχνολογιών, καλό θα ήταν μέσα στην αίθουσα να υπάρχει υπολογιστής (με σύνδεση στο διαδίκτυο), ηχεία και προτζέκτορας. Η δυνατότητα συσκότισης της αίθουσας θα χρησίμευε ιδιαίτερα για κάποιες μορφές θεάτρου και δραστηριοτήτων του μαθήματος. Επίσης για την αναπαραγωγή της μουσικής στα παιχνίδια και τις ασκήσεις μάς εξυπηρετεί η ύπαρξη συσκευών αναπαραγωγής ήχου.

Για να γίνει πιο ασφαλής και ελκυστικός για τα παιδιά ο χώρος, είναι χρήσιμο να υπάρχει μια μοκέτα ή ατομικά μαξιλάρια ή αφρώδη πλακάκια τύπου παζλ πατώματος για να παίζουν και να κάθονται τα παιδιά.



## Αντικείμενα

Προτείνουμε μια λίστα αντικειμένων που θεωρούμε ότι είναι χρήσιμο να υπάρχουν στην αίθουσα θεατρικής αγωγής. Για την εξασφάλιση των αντικειμένων αυτών μπορούμε να ζητήσουμε τη συνδρομή τόσο του σχολείου, όσο και του συλλόγου γονέων. Μπορούμε ακόμα στην αρχή της χρονιάς, σε συνεργασία με τον/την δάσκαλο/α της τάξης, να στείλουμε μια επιστολή στους γονείς των μαθητών/-τριών μας, ζητώντας τους να μας διαθέσουν παλιά αντικείμενα που οι ίδιοι δεν χρειάζονται, αλλά μπορούν να φανούν χρήσιμα στο μάθημά μας. Η λίστα αυτή δεν είναι εξαντλητική και υποχρεωτική και μπορεί να εμπλουτίζεται ανάλογα με τις ανάγκες και τις υπάρχουσες συνθήκες.

Ουδέτερες μάσκες

Απλά μουσικά όργανα (μαράκες, καστανιέτες, ταμπουρίνο, καζού, καλάμι βροχής, ντέφι, κλπ.)

Υφάσματα διαφόρων χρωμάτων (γάζες, φόδρες)

Καπέλα/ περούκες

Υλικά για θεατρικές κατασκευές: λαδόκολλα, κουτιά παπουτσιών, διάφορα διακοσμητικά χειροτεχνίας, ψαλίδια και κόλλες, γυψόγαζες, τσόχα χειροτεχνίας, χρωματιστά χαρτόνια, χρωματιστά μολύβια, εφημερίδες, χαρτί μέτρου, χαρτοταινία, μαλλιά πλεξίματος, μανταλάκια.

Αποκριάτικα αξεσουάρ, όπως αποκριάτικες στολές/ κόκκινες μύτες κλόουν/ γυαλιά/ μάσκες κλπ.

Χρηστικά αντικείμενα, όπως τηλέφωνα, μικρά άθραυστα σκεύη, ψεύτικα λουλούδια και ψεύτικα φρούτα/ λαχανικά, καλάθια, βαλίτσες

Παλιά ρούχα (σακάκια, φουλάρια, ποδιές, πουκάμισα), μπαστούνια, τσάντες

Ασφαλείς βαφές για face painting

Κουδούνι

Καθρέφτης (άθραυστος)

Μαλακά μπαλάκια

Διάφορες πηγές φωτός: Φακοί, κεράκια μπαταρίας, προβολείς, κλπ.

### Υλικά για κουκλοθέατρο:

Φορητό κουκλοθέατρο

Συλλογή από διάφορα είδη κούκλας (μαρότες, γαντόκουκλες, δαχτυλόκουκλες, μαριονέτες)

Προβολέας

### Μουσική

Στο μάθημα της θεατρικής αγωγής είναι πολύ σημαντική η χρήση μουσικών ερεθισμάτων, τόσο για τη δημιουργία ατμόσφαιρας, όσο και για τις σωματικές ασκήσεις. Είναι προτιμότερο τα μουσικά κομμάτια να είναι ορχηστρικά. Αναφέρουμε ενδεικτικά κάποιες γενικές κατηγορίες που μπορεί να αξιοποιήσει ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής.

Ήχοι φύσης

Μουσική τσίρκου

Μουσική για κινησιολογικά παιχνίδια

Μουσική από τον βωβό κινηματογράφο

Μουσική γραμμένη για θεατρικές παραστάσεις

Μουσική επένδυση ταινιών

Παραδοσιακή μουσική

Κλασική μουσική

### Βαλίτσα της θεατρικής αγωγής

Πολλές φορές στη σχολική πραγματικότητα μπορεί να μην υπάρχουν οι ιδανικές συνθήκες στις αίθουσες ή ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής να μετακινείται σε παραπάνω από μια σχολικές μονάδες. Σε αυτές τις περιπτώσεις εξυπηρετεί η χρήση της φορητής βαλίτσας της θεατρικής αγωγής. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί μέσα σε αυτή να μεταφέρει μια επιλογή υλικών.

Πέρα από τη βαλίτσα της θεατρικής αγωγής, μια ωραία ιδέα θα ήταν η «τσάντα θεατρικής αγωγής» για τον/την μαθητή/-τρια. Μια υφασμάτινη τσάντα που ο μαθητής/-τρια θα διακοσμήσει όπως θέλει και θα περιέχει ατομικά αξεσουάρ μεταμφίεσης, κάποιο πανί ή μαντίλι, ένα αγαπημένο αντικείμενο, μια κούκλα κουκλοθεάτρου, κλπ.

Στην τσάντα μπορεί να υπάρχει και το τετράδιο θεατρικής αγωγής, το οποίο θα μπορούσε να έχει διάφορες μορφές και χρήσεις. Ένα τετράδιο τύπου μισό - μισό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να σημειώσουν ή και να αποτυπώσουν ζωγραφικά τις δραστηριότητες που τους άρεσαν, ή κάτι που δε θέλουν να ξεχάσουν. Κύρια λειτουργία του τετραδίου δηλαδή, είναι η αναστοχαστική εμπειρία του/της μαθητή/-τριας. Εναλλακτικά θα μπορούσε να υπάρχει το τετράδιο θεατρικής αγωγής της τάξης. Σε αυτό θα αναλαμβάνει ένα παιδί κάθε φορά να σημειώνει τις κύριες δραστηριότητες του μαθήματος και ό,τι άλλο αποφασίσει η ομάδα.

### 3. Η δομή του βιβλίου

#### ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΒΗΜΑΤΩΝ (ΣΤΑΔΙΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ)

##### **Εισαγωγή:** «Το πρώτο κουδούνι»

Επιλέξαμε αυτή την ονομασία για το πρώτο βήμα, καθώς θυμίζει κάτι από την ατμόσφαιρα του σύγχρονου θεάτρου. Όπως γνωρίζουμε, τα τρία κουδούνια στο θέατρο σηματοδοτούν την έναρξη μιας παράστασης. Στο βιβλίο μας, τρεις ήρωες εισάγουν τους αναγνώστες στο θέμα που πραγματεύεται το κάθε μάθημα. Ο Νίκος, η Νικόλ και το Σύννεφο αναλαμβάνουν να προκαλέσουν την εμπλοκή των μαθητών/τριών με παιγνιώδη τρόπο, σε μια σύντομη συζήτηση. Επιλέξαμε οι δύο ανθρωπίνους χαρακτήρες, ο Νίκος και η Νικόλ, να είναι κοντά στην ηλικία των παιδιών που φοιτούν στο δημοτικό σχολείο. Προσπαθήσαμε συνειδητά να αποφύγουμε τα έμφυλα στερεότυπα και να δημιουργήσουμε σύγχρονους χαρακτήρες, κοντά στην ψυχοσύνθεση των παιδιών: το ντύσιμό τους είναι ουδέτερο, τα ενδιαφέροντά τους δεν είναι στερεοτυπικά με βάση το φύλο. Ταυτόχρονα, συμπεριλάβαμε και έναν φανταστικό χαρακτήρα, το Σύννεφο, το οποίο είναι ο «φίλος» των δύο παιδιών. Το Σύννεφο, για εμάς, φέρει όλα τα στοιχεία του θεάτρου: έχει συμβολισμό, έχει κάτι μαγικό, κάτι παραμυθένιο και είναι ευέλικτο στις μεταμορφώσεις.

**Προοργανωτής – Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** «Πριν ανοίξουν οι κουρτίνες...»

Η ονομασία του βήματος αυτού είναι εμπνευσμένη από το αλφαβητάρι του θεάτρου. Στα «παρασκήνια του μαθήματος» ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής παρουσιάζει στους/στις μαθητές/-τριες τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα με έμμεσο, περιεκτικό και κατανοητό τρόπο. Η εισαγωγική φράση που παραμένει σταθερή για το συγκεκριμένο βήμα είναι: «Εμπρός, το παιχνίδι ξεκινά!». Η λέξη «παιχνίδι», άλλωστε, κινητοποιεί τους/τις μαθητές/-τριες, οι οποίοι/-ες συνειδητοποιούν ότι ήρθε η ώρα να περάσουμε πλέον στην πράξη!

### **Παιχνίδια και ασκήσεις: «Κάτι για ζέσταμα!»**

Στο τρίτο βήμα εξηγούνται σε απλή γλώσσα δραστηριότητες οι οποίες επιχειρήθηκε να έχουν άμεση συνάφεια με το θέμα που πραγματεύεται το μάθημα. Το έντυπο βιβλίο περιλαμβάνει συνήθως δύο δραστηριότητες. Ο Εργαστηριακός Οδηγός εμπεριέχει και άλλες ασκήσεις και παιχνίδια για κάθε ενότητα, προκειμένου να υπάρχουν πολλαπλές επιλογές για τον/ την εκπαιδευτικό Θεατρικής Αγωγής, ανάλογα με τις ανάγκες και τον αριθμό των μελών της ομάδας και τη χρονική διαθεσιμότητα. Η ποικιλία του ασκησιολογίου (κινητικές ασκήσεις, ασκήσεις χαλάρωσης, εμπιστοσύνης, επικοινωνίας, συγκέντρωσης κ.ά.) επιδιώκει την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών.

Επιπλέον, σε αυτό το βήμα προστέθηκαν δύο κατηγορίες δραστηριοτήτων οι οποίες υλοποιούνται «ανάμεσα στα θρανία και «στο προαύλιο του σχολείου». Πρόκειται για δράσεις οι οποίες υλοποιούνται μέσα στη σχολική αίθουσα, όταν δεν υπάρχει δυνατότητα να μετακινηθούν στον χώρο τα θρανία και οι καρέκλες των μαθητών/-τριών, αλλά και ιδέες που μπορεί να εφαρμοστούν στο προαύλιο. Δεδομένου ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχουν διαθέσιμες αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, προτείνουμε δραστηριότητες που μπορούν να υλοποιηθούν σε εναλλακτικούς χώρους.

### **Εκμάθηση μεθόδων και τεχνικών: «Ο θεατρικός μας χάρτης»**

Στο τέταρτο βήμα παρουσιάζονται η μέθοδος και οι τεχνικές οι οποίες θα οδηγήσουν τους/ τις μαθητές/-τριες στην κατανόηση των θεμάτων και των διλημμάτων που κάθε φορά διερευνούμε ως ομάδα.

### **Εφαρμογή μεθόδων και τεχνικών: «Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!»**

Στο πέμπτο βήμα θέτουμε σε εφαρμογή τη μέθοδο και τις τεχνικές από τον «θεατρικό μας χάρτη». Τα φώτα και ο προβολέας σηματοδοτούν τη μετάβαση στη θεατρική πράξη. Ουσιαστικά, πρόκειται για το τρίτο κουδούνι του θεάτρου κατά το οποίο οι μαθητές/-τριες απολαμβάνουν τη μαγεία της σκηνής, μέσα από τις επινοήσεις της στιγμής, από αυτοσχεδιασμούς και άλλες δράσεις. Καθώς πρόκειται για βιβλιοτετράδιο, ζητείται αρκετές φορές από την ομάδα να ζωγραφίσουν, να χρωματίσουν μια εικόνα, να συμπληρώσουν ένα κόμικ με λέξεις, να αντιστοιχίσουν. Το διακριτικό για αυτή τη δράση απεικονίζεται με «ένα μολύβι που γράφει».

### **Αναστοχαστικός διάλογος – Αξιολογικές τεχνικές: «Στον μικρό μας κύκλο»**

Στο έκτο βήμα περιγράφονται δραστηριότητες με στόχο τον αναστοχασμό και την ανασκόπηση του κάθε μαθήματος. Αυτό δρομολογείται με τρόπους που εναρμονίζονται με την ηλικία των μαθητών/-τριών: μέσω συζήτησης, με απευθείας ερωτήματα προς την ολομέλεια, μέσω συμπλήρωσης απλού τύπου ερωτηματολογίων και κριτηρίων αυτοαξιολόγησης, ή μέσω επιπλέον δράσεων προκειμένου να εκμαιευτούν τα παραπάνω ζητούμενα.

### **Δημοσιεύσεις μαθητών/τριών: «Ανεβάζουμε στο... σύννεφο!»**

Το έβδομο και τελευταίο βήμα στοχεύει στην παραγωγή ενός ατομικού ψηφιακού αποτυπώματος του/της μαθητή/-τριας. Επιλέξαμε αυτόν τον τίτλο γιατί το σύννεφο (cloud) είναι ο άυλος ψηφιακός αυτός χώρος μέσα στο διαδίκτυο, ο οποίος μπορεί να ταυτιστεί και με το Σύννεφο, τον χαρακτήρα από την πρωταγωνιστική τριπλέτα του βιβλίου μας. Ορισμένες φορές στο βήμα αυτό μπορεί να χρειαστεί και η βοήθεια του/ της εκπαιδευτικού Θεατρικής Αγωγής. Στον χώρο του ψηφιακού αυτού αποθετηρίου (portfolio) συλλέγονται: ζωγραφιές, γραπτό κείμενο, ήχοι, φωτογραφίες, βίντεο.

Στο τέλος κάθε μαθήματος κρίθηκε απαραίτητο να παρατεθεί ένα «Γλωσσάρι» βασικών θεατρικών όρων (Λεξιλόγιο).



#### 4. Συγκεντρωτικός κατάλογος Ψηφιακών Μαθησιακών Αντικειμένων (ΨΜΑ)

Μάθημα	Τύπος	Τίτλος	Περιεχόμενο
1.1	III	Πώς μιλάω;	Απλό διαδραστικό παιχνίδι αντιστοίχισης, το οποίο περιλαμβάνει σχεδίαση / υλοποίηση γραφικών
	I	Άλλη μία ηχοϊστορία: Η πρωινή βόλτα	Παρουσίαση απλή (π.χ. από προγράμματα τύπου PowerPoint)
1.2	II	Κάνω ένα βήμα εμπρός αν...	Συλλογή εικόνων / φωτογραφιών (περιλαμβάνεται η διαμόρφωσή τους σε ένα μαθησιακό αντικείμενο, με επιπλέον στοιχεία π.χ. slideshow)
	III	Φτιάχνω τον κύκλο του θεάτρου	Απλό διαδραστικό παιχνίδι, παζλ, το οποίο περιλαμβάνει σχεδίαση / υλοποίηση γραφικών
2.3	II	Ο δικός μου χαιρετισμός	Ηχητικό (πρωτότυπο, με σύνθεση)
	I	Τι κάνω;	Βίντεο (βιντεοσκόπηση γεγονότος)
	I	Από τη φωτογραφία... στην παντομίμα!	Παρουσίαση απλή (π.χ. από προγράμματα τύπου PowerPoint)
2.4	II	Πώς ζητάω κάτι;	Διαδραστικός χάρτης (απλός, με διαδραστική διαδρομή)



2.5	II	Ομάδα	Συλλογή εικόνων/ φωτογραφιών με slideshow
3.6	I	Κάρτες ζώων	Εικονογράφηση
	I	Καταιγίδα	Ηχητικό (υφιστάμενο ηχητικό) (ελεύθερο δικαιωμάτων)
3.7	I	Κλασική μουσική	Ηχητικό (υφιστάμενο ηχητικό, τραγούδι / μουσική) (με δικαιώματα χρήσης)
	II	Ας φτιάξουμε μια μαράκα	Βίντεο tutorial
	I	Σταματά η μουσική, σταματώ και εγώ	Ηχητικό (υφιστάμενο ηχητικό, τραγούδι ή μουσική) (ελεύθερο δικαιωμάτων)
	III	Ακούμε όπερα!	Απλό διαδραστικό παιχνίδι αντιστοίχισης, το οποίο περιλαμβάνει σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών
	II	Τραγούδι για νέες	Ηχητικό (πρωτότυπο, με σύνθεση)
3.8	I	Ο κόσμος των ζώων	Εικονογράφηση
	II	Το γέρικο βόδι	Ηχητικό (πρωτότυπο, με σύνθεση)
	III	Έκτακτο δελτίο ειδήσεων	Βίντεο-ταινία μικρού μήκους (πρωτότυπη, περιλαμβάνει σενάριο, χαρακτήρες, σκηνοθεσία, κ.λπ.) (έως 10')





	II	Το στενοχωρημένο βόδι	Διαδραστικός στατικός εννοιολογικός χάρτης, με δυνατότητα συμπλήρωσης πεδίων
3.9	I	Ηχοτοπίο	Ηχητικό (υφιστάμενο ηχητικό) (ελεύθερο δικαιωμάτων)
	II	Το θαρραλέο μυρμήγκι	Διαδραστικός στατικός εννοιολογικός χάρτης, με δυνατότητα συμπλήρωσης πεδίων
3.10	II	Φτιάχνω αφίσα για την εκδήλωση	Διαδραστικό περιβάλλον με χωροθετημένες πληροφορίες για εξερεύνηση (το οποίο περιλαμβάνει σχεδίαση / υλοποίηση γραφικών)
4.11	III	Η ανακύκλωση (πρώτο μέρος)	Βίντεο-ταινία μικρού μήκους (πρωτότυπη, περιλαμβάνει σενάριο, χαρακτήρες, σκηνοθεσία, κ.λπ.) (έως 10')
	I	Συνταγή για... παράσταση	Διαδραστική άσκηση/ κρυπτόλεξο
4.12	III	Η ανακύκλωση (δεύτερο μέρος)	Βίντεο-ταινία μικρού μήκους (πρωτότυπη, περιλαμβάνει σενάριο, χαρακτήρες, σκηνοθεσία, κ.λπ.) (έως 10')
	III	Βάζω σε σειρά τις εικόνες	Απλό διαδραστικό παιχνίδι σειροθέτησης, το οποίο περιλαμβάνει σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών
	I	Α' Δημοτικού: Θυμάμαι και μοιράζομαι	Κείμενο



## 5. Μαθήματα και Ενότητες:

### προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα - επιπρόσθετο υλικό

Σύμφωνα με τον δημοσιευμένο Οδηγό Εκπαιδευτικού του Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ, 2022), το βιβλιοτετράδιο της Α' Δημοτικού περιλαμβάνει δώδεκα (12) συνολικά μαθήματα, μοιρασμένα μέσα σε τέσσερα (4) θέματα.

#### Θέμα 1<sup>ο</sup>: Αισθάνομαι και εκφράζομαι στο παιχνίδι

##### Μάθημα 1<sup>ο</sup>: Αισθάνομαι και εκφράζομαι

#### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να επικοινωνήσουν και να εκφραστούν μέσα απ' τα σώματά τους.
- Να αποκτήσουν συνείδηση του σώματός τους, των δυνατοτήτων του και της σχέσης του με τον χώρο και με τους άλλους.
- Να εξερευνούν και να αναγνωρίζουν το σώμα και τις αισθήσεις τους σε ποικίλα επίπεδα και ρυθμούς κίνησης.
- Να αξιοποιούν τις φωνητικές τους δυνατότητες (ένταση, χροιά, χρώμα).
- Να δοκιμάζουν δυνατότητες παραγωγής ήχου στο σώμα τους (ηχεία), ώστε μέσω ήχων να αρθρώνουν λέξεις.
- Να ελέγχουν την κίνηση του σώματος στον χώρο: – αναγνώριση των κινητικών δυνατοτήτων του σώματος – οριοθέτηση χώρου - χρόνου. – προσανατολισμός στον χώρο – στάση σώματος – αυτοέλεγχος, επίπεδα κίνησης – λεπτή και αδρή κινητικότητα – ψυχοσωματική έκφραση – απελευθέρωση των αισθήσεων και της φαντασίας.

## Κάτι για ζέσταμα!

### Σταυρός της ομιλίας

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να χρησιμοποιήσει χαρτοταινία την οποία τοποθετεί στο πάτωμα. Με αυτόν τον τρόπο, δημιουργείται ένας σταυρός μέσα στον οποίο καλούνται οι μαθητές/-τριες να μπαίνουν σε κάθε τεταρτημόριο και να διαφοροποιούν τη φωνή τους. Προτείνεται να ξεκινήσει το παιχνίδι, λέγοντας κάθε μαθητής/-τρια το όνομά του/της: ψιθυριστά (πάνω αριστερά στο σκίτσο του βιβλίου του μαθητή), μελωδικά (πάνω δεξιά στο σκίτσο του βιβλίου του μαθητή), με μέτρια ένταση στη φωνή (κάτω αριστερά στο σκίτσο του βιβλίου του μαθητή) και δυνατά (κάτω δεξιά στο σκίτσο του βιβλίου του μαθητή). Μια επιπλέον οδηγία μπορεί να είναι ότι κάθε παιδί αλλάζει όσο γίνεται πιο γρήγορα τεταρτημόριο και όσες περισσότερες φορές μπορεί, χωρίς να μπερδευτεί μιλώντας με διαφορετικό τόνο σε σχέση με την αρχική οδηγία.

### QR: Πώς μιλάω;

Η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει ένα σχετικό παιχνίδι αντιστοίχισης. Παρατηρώ μια φωτογραφία και κατόπιν επιλέγω την έκφραση του Σύννεφου που ταιριάζει. Μιλάω ψιθυριστά ή δυνατά;

## Ανάμεσα στα θρανία

### Η αλλαγή

Ένα παιδί κλείνει τα μάτια και ένα άλλο αλλάζει θέση μέσα στην αίθουσα. Όταν ανοίγει τα μάτια, προσπαθεί να εντοπίσει ποιο άλλαξε θέση.

Εναλλακτικά, αλλάζουμε θέση στα πράγματα μέσα στην τάξη και ρωτάμε «τι άλλαξε θέση;»

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής κάνει μια μικρή αλλαγή πάνω του/της και ρωτά: «Τι άλλαξα επάνω μου;»

## Στο προαύλιο του σχολείου μας

### **Ακολουθώ και μιμούμαι**

Όλοι/-ες οι μαθητές/-τριες γίνονται ομάδα με έναν/μία αρχηγό μπροστά. Κάθε φορά που ο επικεφαλής μεταμορφώνεται σε ένα ζώο, το ακολουθεί η υπόλοιπη ομάδα, παριστάνοντας με φωνή και κίνηση το ίδιο ζώο. π.χ.: είμαι μέλισσα και ακολουθεί ένα σμήνος από μέλισσες. Είμαι αρκούδα και ακολουθούν οι υπόλοιπες αρκούδες με βαριά βήματα, μουγκρίσματα, κ.ο.κ.

Και τώρα... φώτα παρακαλώ!

### **Ηχοϊστορία**

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής αφηγείται την ιστορία εικόνα-εικόνα. Πρόκειται για μια μέλισσα η οποία αρχικά μυρίζει ένα λουλούδι και στη συνέχεια ένας σκύλος την πλησιάζει χαρούμενα. Εκείνη τον τσιμπάει στη μουσούδα κι εκείνος φτερνίζεται, καθώς του προκάλεσε αλλεργία η γύρη. Τέλος, αντί να θυμώσει, παίζει χαρούμενα μαζί της.

Ο/η εκπαιδευτικός κατά τη διάρκεια της αφήγησης κάνει παύσεις, οι οποίες «γεμίζουν» με ήχους που δημιουργούν οι μαθητές/-τριες, εμπνευσμένοι από τη στιγμή της ιστορίας. Μεταξύ αυτών, μπορεί να ακούσουμε το βούισμα της μέλισσας, τη χαρά του παιχνιδιάρικου σκύλου, τον ήχο του τσιμπήματος, ήχους φύσης, κ.λπ.

Επιπρόσθετα, θα μπορούσε ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής να αφηγηθεί μια δική του/της ηχοϊστορία ή να εργαστούν πάνω στην «Πρωινή βόλτα», την ιστορία που προτείνεται μέσω QR code.

## Στον μικρό μας κύκλο

Ο/η εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά να ζωγραφίσουν στο κενό τεταρτημόριο (κάτω αριστερά στο βιβλίο του μαθητή) τον εαυτό τους με το συναίσθημα που ένιωσαν, παίζοντας πρωτύτερα τον «Σταυρό της ομιλίας».

## Γλωσσάρι

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να εξηγήσει περαιτέρω τους όρους «φωνή - κίνηση - χώρος». Για παράδειγμα, μπορεί να αναφερθεί στον χώρο της τάξης ή της σκηνής (εφόσον διαθέτει η σχολική μονάδα). Μπορεί να εξηγήσει στα παιδιά ότι με τη φαντασία της Θεατρικής Αγωγής ο χώρος αυτός μπορεί να είναι και μαγικός: μεταμορφώνεται σε ό,τι εμείς θελήσουμε!

## Θέμα 1ο: Αισθάνομαι και εκφράζομαι στο παιχνίδι

### Μάθημα 2ο: Παίζουμε στην ομάδα

#### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να εντάσσονται διαλεκτικά και με θάρρος στην ομάδα, αφενός δίνοντας τον απαραίτητο ζωτικό χώρο στους άλλους, αφετέρου υποστηρίζοντας τη δική τους θέση σε αυτήν.
- Να παρατηρούν, να ακούν, να αγγίζουν, κατανοώντας πως τα αισθητήρια είναι εργαλεία ανάγνωσης του μικρόκοσμού τους και ο εαυτός τους αποτελεί μέρος του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος.
- Να ανακαλύψουν τις τέσσερις εποχές του χρόνου
- Να αναπτύσσουν τον συγχρονισμό και την επικοινωνία

Δημιουργική συνεργασία στην ομάδα -σωματική επικοινωνία -συντονισμός κίνησης -συνεργασία με τον άλλο / παρτενέρ και την ομάδα - αυτοπειθαρχία -αρμονική συνύπαρξη -συνεργασία στην ομάδα

#### Κάτι για ζέσταμα!

#### Κάνω ένα βήμα εμπρός αν...

Σε αυτή τη δραστηριότητα, οι μαθητές/-τριες στέκονται σε κύκλο. Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής αρχικά κάνει μια ερώτηση και κατόπιν όσα παιδιά αποκρίνονται θετικά σε αυτό, κάνουν ένα βήμα μπροστά. Για παράδειγμα: «Φοράω μπλε ρούχο επάνω μου;». Στη συνέχεια, ερωτήσεις μπορούν να θέτουν και οι μαθητές/-τριες.

#### QR: Κάνω ένα βήμα εμπρός αν...

Στη δραστηριότητα αυτή ακολουθούμε τις οδηγίες που εμφανίζονται στην οθόνη. Αν αυτό που περιγράφεται, μου ταιριάζει, τότε κάνω ένα βήμα μπροστά. Στο τέλος της άσκησης

παρατηρούμε πόσα κοινά στοιχεία έχουμε μεταξύ μας, ανάλογα με τη θέση που έχουμε βρεθεί.

### **1, 2, 3 και στο 10 φτιάχνω κύκλο (πρόσθετη δραστηριότητα)**

Εναλλακτικά και προκειμένου οι μαθητές/μαθήτριες να εισαχθούν στην λογική του θεατρικού κύκλου, προτείνουμε και το παιχνίδι «1, 2, 3, και στο 10 φτιάχνω κύκλο». Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει όποια παραδείγματα τον/την εμπνέουν. Σε έναν κύκλο όλες/όλοι μαζί εκτελούμε τις εικονογραφημένες οδηγίες που περιγράφονται. Αναλυτικά, τα ζητούμενα είναι τα εξής:

- 1 κρατάω τα αφτιά μου
- 2 φουσκώνω την κοιλιά μου
- 3 χτυπάω τα πόδια μου
- 4 πηδώ ως τον ουρανό
- 5 παλαμάκια χτυπώ
- 6 τη μύτη μου ακουμπώ
- 7 τα χέρια μου απλώνω
- 8 βρίσκω ένα χέρι να πιαστώ
- 9 τα χέρια μου τεντώνω
- 10 να ένας κύκλος σωστός!

### **Θεατρικός χάρτης**

Σε αυτό το βήμα του βιβλίου, περιγράφουμε με το μαθητικό σύνολο τις έννοιες του «ομαδικού παιχνιδιού» και του «κύκλου». Μπορούμε να αναλύσουμε την αξία τους: πολλά ομαδικά παιχνίδια παίζονται σε κύκλο (π.χ. παιχνίδια αφής, παρατηρητικότητας, με μπάλα, κ.λπ.). Επιπλέον, μπορούμε να εξηγήσουμε πόσο σημαντικός είναι ο κύκλος για τη Θεατρική Αγωγή. Είναι το σχήμα εκείνο, στο οποίο είμαστε όλοι μαζί, έχοντας ισότιμη πρόσβαση και οπτική επαφή με όλα τα υπόλοιπα μέλη. Επίσης, μπορούμε να

σημειώσουμε ότι ο κύκλος είναι κάτι «φυσικό» που σχηματίζουν οι άνθρωποι, μπροστά σε τυχαία γεγονότα (π.χ. θέαμα από μαριονετίστα σε μια πλατεία). Τέλος, το κυκλικό σχήμα συναντάται και στο αρχαίο θέατρο (ορχήστρα).

[Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!](#)

### **Οι τέσσερις εποχές**

Η τάξη χωρίζεται σε τέσσερα μέρη, κάθε ένα για μια εποχή του χρόνου. Με τη μουσική οι μαθητές/-τριες προχωρούν και, όταν η μουσική σταματά, ακούνε πού πρέπει να βρεθούν.

Οι περιγραφές/ιδέες των εικόνων είναι οι ακόλουθες:

Είμαστε στον χειμώνα και στο σκίτσο η Νικόλ στολίζει το χριστουγεννιάτικο δέντρο.

Είμαστε στην άνοιξη και οι ήρωες ανθίζουμε σαν τα λουλούδια.

Είμαστε στο καλοκαίρι και στο σκίτσο ο Νίκος τρώει παγωτό.

Είμαστε στο φθινόπωρο και πηγαίνουμε στο σχολείο κρατώντας τις τσάντες μας.

### [Στο προαύλιο του σχολείου μας](#)

Η δραστηριότητα «Οι τέσσερις εποχές» μπορεί να υλοποιηθεί και στο προαύλιο του σχολείου. Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής σχεδιάζει έναν κύκλο με κιμωλία στην αυλή. Τον χωρίζει στα τέσσερα και ορίζει για το κάθε τεταρτημόριο μια εποχή του χρόνου. Τα παιδιά περπατάνε κυκλικά κι ανάλογα σε ποιο τεταρτημόριο βρίσκονται, περπατάνε να είναι στην εποχή εκείνη. Στο φθινόπωρο κρατούν δήθεν ομπρέλες, στο καλοκαίρι κολυμπούν ή κάνουν αέρα με βεντάλιες, στην άνοιξη μαζεύουν λουλούδια, στον χειμώνα παίζουν χιονοπόλεμο, κ.ο.κ.

### [Στο μικρό μας κύκλο](#)

Πρώτα συζητάμε τις δύο ερωτήσεις του συγκεκριμένου βήματος και κατόπιν επιστρέφουν οι μαθητές/-τριες στο βιβλίο τους για να κυκλώσουν το πρόσωπο του Σύννεφου που τους ταιριάζει (χαρούμενο, λυπημένο, ουδέτερο).



## QR: Παζλ: Φτιάχνω τον κύκλο του θεάτρου

Η εικόνα του αρχαίου θεάτρου της Επιδαύρου γίνεται αφορμή για να φτιάξουμε το παζλ. Οι μαθητές/-τριες επιλέγουν το επίπεδο της δυσκολίας του παζλ που επιθυμούν (3x3, 3x4, 4x5, 5x5, 6x6) και στη συνέχεια δοκιμάζουν να αντιστοιχίσουν τα κομμάτια στη σωστή θέση (με τη βοήθεια του ποντικιού). Κάθε κομμάτι μπορεί να «ακουμπηθεί» σε οποιαδήποτε θέση του παζλ, ωστόσο, όταν αυτό βρεθεί στη σωστή θέση «κλειδώνει» και δεν μπορεί να μετακινηθεί.

Με το που ολοκληρώσουν το παζλ οι μαθητές/-τριες εμφανίζεται μπροστά τους ο τίτλος: Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου.

Μπορούμε να συζητήσουμε για τον κύκλο του θεάτρου και για τη σημασία του.

## Θέμα 2º: Με τους φίλους μου στην ομάδα

### Μάθημα 3º: Το πρόσωπό μας είναι χαρούμενο πλάι στους άλλους;

#### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να επιδεικνύουν ενσυναίσθηση και να αισθάνονται τους άλλους
- Να εντάσσονται διαλεκτικά και με θάρρος στην ομάδα, αφενός δίνοντας τον απαραίτητο ζωτικό χώρο στους άλλους, αφετέρου υποστηρίζοντας τη δική τους θέση σε αυτήν.
- Να αποδέχονται τους όρους και τους κανόνες συνύπαρξης στην ομάδα.

#### Κάτι για ζέσταμα!

#### Με λένε... μου αρέσει... και δεν μου αρέσει...

Επειδή βρισκόμαστε ακόμη στα πρώτα μαθήματα, θεωρούμε πως η συγκεκριμένη δραστηριότητα ταιριάζει στη φάση της γνωριμίας και εξοικείωσης που εφαρμόζεται κατά το πρώτο τρίμηνο του μαθήματος. Για παράδειγμα οι ήρωες μας θα μπορούσαν να πουν: «Είμαι η Νικόλ, μου αρέσει το κουκλοθέατρο και δεν μου αρέσει το τυρί» (σκίτσο στα αριστερά), «είμαι το Σύννεφο, μου αρέσει η βροχή και δεν μου αρέσει το σκοτάδι» (σκίτσο στα δεξιά). Αντίστοιχα, οι μαθητές/-τριες διατυπώνουν τις δικές τους προτιμήσεις. Τέλος, μέσα σε πλαίσιο υπάρχει χώρος προκειμένου να ζωγραφίσουν τον εαυτό τους και κάτι που τους αρέσει και δεν τους αρέσει αντίστοιχα ως προς τις εκφράσεις των εικονιδίων (emoji).

#### Ο δικός μου χαιρετισμός

Τα παιδιά περπατούν ελεύθερα στο χώρο. Όταν συναντιούνται, κάθε παιδί κάνει το δικό του χαιρετισμό. Μερικές ιδέες είναι: να χαιρετηθούν με τα πόδια τους, αντί με τα χέρια

(σκίτσο στα αριστερά), κρατώντας το κεφάλι τους (σκίτσο στη μέση) ή με τα χέρια ψηλά και κάνοντας γκριμάτσες (εικόνα στα δεξιά).

### QR: Ο δικός μου χαιρετισμός

Σε αυτόν τον σύνδεσμο μπορείτε να βρείτε ένα έτοιμο ηχογραφημένο απόσπασμα με διαφορετικούς ρυθμούς. Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να σταματάει τη μουσική όποια στιγμή θέλει και τα παιδιά να «παγώσουν» σε έναν δικό τους χαιρετισμό.

Εναλλακτικά, μπορεί ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής ή και τα παιδιά να παράγουν κάποιον ρυθμό. Όταν σταματάει η μουσική ή ο ρυθμός, τα παιδιά χαιρετούν αυτόν που συναντούν.

### Η Καλημέρα αλλιώς (πρόσθετη δραστηριότητα)

Γινόμαστε εξωγήινοι, μιλάμε μία άλλη γλώσσα, μιλάμε "αλαμπουρνέζικα" και όποιον συναντούμε τον χαιρετάμε στην γλώσσα μας. Μπορεί να αναπαράξει τον ήχο μας; Εμείς μπορούμε να αναπαράξουμε τον δικό του; Εάν επιθυμούμε, μπορούμε να συνοδεύσουμε τον ήχο και με κίνηση.

### [Ανάμεσα στα θρανία](#)

#### Κύματα

Οι μαθητές/-τριες στέκονται σε έναν σφιχτό κύκλο κι ακουμπούν οι ώμοι τους. Όταν έρθει η σειρά του επόμενου, μπαίνει στη μέση του κύκλου και γίνεται ο άνθρωπος που τον κουνάνε τα κύματα. Οι υπόλοιποι τον σπρώχνουν μαλακά κι εκείνος αφήνεται να ταλαντεύεται σα να βρίσκεται στη θάλασσα.

### [Στο προαύλιο του σχολείου μας](#)

#### Η γάτα και το ποντίκι

«Χωρίζονται οι μαθητές/-τριες σε ομάδες των 3-4 ατόμων και κρατιούνται αγκαζέ. Μια γάτα κι ένα ποντίκι μένουν εκτός σχήματος. Η γάτα κυνηγάει το ποντίκι στον χώρο. Όταν το ποντίκι πιαστεί γίνεται γάτα, ενώ η γάτα γίνεται ποντίκι (αλλαγή ρόλων). Όταν το ποντίκι

πιαστεί αγκαζέ απ' την άκρη μιας ομάδας γίνεται ποντίκι το παιδί της άλλης άκρης της ίδιας ομάδας. Αν το ποντίκι δεν πιαστεί σε πέντε δευτερόλεπτα γίνεται εκείνο γάτα».

(Φιλίππογλου, 2004, σελ. 9)

**Και τώρα... φώτα παρακαλώ!**

**Ένα πιάνο; Μια τούρτα;**

Σε αυτή τη δραστηριότητα κάθε μαθητής/-τρια παρουσιάζει χωρίς λόγια, αλλά με το σώμα και την έκφραση του προσώπου του/της, μια επιθυμία. Όποιο παιδί καταλάβει τι είναι αυτό που επιθυμεί ο/η συμμαθητής/-ριά του, σηκώνεται και πραγματοποιεί με παντομίμα την επιθυμία που εκφράστηκε. Τελικά, ήταν αυτό που αρχικά επιθυμούσε;

**Το μαγικό δώρο**

Ένα παιδί προσφέρει στο ζευγάρι του ένα «δώρο», δηλαδή ένα αόρατο κουτί. Ο αποδέκτης του δώρου, με χρήση παντομίμας, το ξετυλίγει και το ανοίγει. Τι έχει μέσα; Το χρησιμοποιεί, με κινήσεις του σώματός του, αλλά και εκφράσεις του προσώπου του. Στο τέλος, ο αποδέκτης του δώρου αποκαλύπτει στην ομάδα τι ήταν αυτό που επιθυμούσε.

**QR: Τι κάνω;**

Παρακολουθούμε βίντεο παντομίμας μόνο με τα χέρια. Χρειάζεται να τονιστεί από την πλευρά του/της εκπαιδευτικού Θεατρικής Αγωγής πόσο μεγάλη σημασία έχει η αφή για τη συγκεκριμένη μορφή θεάτρου. Μπορούμε να μιλήσουμε για την αντίθεση του χρώματος (άσπρο/μαύρο), προκειμένου αυτή αίσθηση να γίνει ακόμη πιο εμφανής στους θεατές.

**QR: Από τη φωτογραφία... στην παντομίμα!**

Εμφανίζονται μια σειρά από φωτογραφίες και αναγράφονται κάποια ερωτήματα. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να απαντήσουν σε αυτά παίζοντας παντομίμα τη συνέχεια της κάθε ιστορίας.

### Στον μικρό μας κύκλο

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να ενθαρρύνει μια συζήτηση γύρω από τη φιλία και τις σχέσεις των μαθητών/-τριων μεταξύ τους. Μεταξύ άλλων, μπορούν να συζητήσουν για τα χαρακτηριστικά ενός καλού φίλου. Τι ποιότητες έχει; Σε ποιον τομέα μπορεί να μας βοηθήσει; Πώς περνάω τον χρόνο μου μαζί του (π.χ. κατά το διάλειμμα του σχολείου).

## Θέμα 2º: Με τους φίλους μου στην ομάδα

### Μάθημα 4º: Μιλούμε στους άλλους. Αυτοί μας προσέχουν;

#### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αναγνωρίσουν τη στάση ή την ιδιότητα ενός άλλου μέλους, μόνο μέσα απ' τη σωματική έκφραση
- Να εντάσσονται διαλεκτικά και με θάρρος στην ομάδα, αφενός δίνοντας τον απαραίτητο ζωτικό χώρο στους άλλους, αφετέρου υποστηρίζοντας τη δική τους θέση σε αυτήν.
- Να αποδέχονται τους όρους και τους κανόνες συνύπαρξης στην ομάδα.

#### Το πρώτο κουδούνι

Είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής να αλληλεπιδράσει με τους/τις μαθητές/-τριες, ρωτώντας τι πιστεύουν ότι έγινε και γιατί υπάρχει βλέμμα απορίας. Να εκμαιεύσει, δηλαδή, πως για να γίνουμε κατανοητοί, για να ακουστούμε, δεν μιλάμε όλοι μαζί και δίνουμε χώρο και χρόνο στον άλλον για να μιλήσει.

#### Κάτι για ζέσταμα

##### Τι τρώω;

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα δίνει την ευκαιρία να λειτουργήσουμε σε διαπολιτισμικό πλαίσιο. Δεν τρώνε όλοι οι άνθρωποι με τον ίδιο τρόπο: μαχαίρι, πιρούνι, κουτάλι. Υπάρχουν οι Ασιάτες με τα chop sticks, οι Άραβες που τρώνε με τα χέρια, φυλές που ομαδικά τρώνε ωμό κρέας. Ειδικά αν έχουμε μαθητές/-τριες προερχόμενους/-ες από άλλο πολιτισμικό πλαίσιο, μπορεί να γίνει και παιχνίδι μίμησης.

## Ανάμεσα στα θρανία

### **Το σεντούκι της Γιαγιάς**

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής κρατά το σεντούκι της γιαγιάς (μπορεί να είναι κάτι υπαρκτό αλλά και κάτι φανταστικό). Περνά από θρανίο σε θρανίο (με τυχαία ή και όχι σειρά) και καλεί τους/τις μαθητές/-τριες να βάλουν μέσα τα πράγματα της γιαγιάς. Προσοχή όμως! Καθένας/καθεμία που μιλάει πρέπει να επαναλάβει όλα όσα έχουν πει οι προηγούμενοι/ες. «Βάζω μέσα στο σεντούκι τις κάλτσες της γιαγιάς». Επόμενος/η: «Βάζω μέσα στο σεντούκι τις κάλτσες της γιαγιάς και το κέντημά της». Επόμενος/η: «Βάζω μέσα στο σεντούκι τις κάλτσες της γιαγιάς, το κέντημά της και το μαντίλι της», κ.ο.κ.

## Στο προαύλιο του σχολείου μας

### **Ραβδί/καπέλο ομιλητή**

Τα παιδιά καθισμένα ή όρθια σε ένα κύκλο. Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής τους ζητά να πουν μια ιστορία που ξέρουν όλοι. Μπορεί να είναι ένα παραμύθι ή να περιγράψουν ένα αστείο περιστατικό που συνέβη στο σχολείο. Για να μιλήσει κάποιος/α πρέπει να κρατά το ραβδί του/της ομιλητή/τριας (ή να φορά το καπέλο). Μιλάμε μόνο όταν έρθει η σειρά μας. Παρακολουθούμε την ιστορία ώστε να ξέρουμε τι ειπώθηκε και για να είμαστε έτοιμοι/-ες όταν έρθει η ώρα να μιλήσουμε. Κανείς δεν ξέρει ποιος/-α θα είναι ο/η επόμενος/-η ομιλητής/-τρια. Το ραβδί (ή το καπέλο) μπορεί να το δίνει ο/η εκπαιδευτικός ή ο/η ομιλητής/-τρια στον/στην επόμενο/-η. Θυμόμαστε να μιλάμε με την ένταση που χρειάζεται για να ακουστούμε.

## Και τώρα... φώτα παρακαλώ!

### **Τι ζητάω;**

Οι μαθητές γίνονται ζευγάρια και θα ζητήσει κάτι ο ένας από τον άλλον μόνο με περιγραφή! Καλό είναι να ωθήσουμε τα παιδιά να ζητήσουν κάτι που πραγματικά βρίσκεται στην αίθουσα και μπορούν να το φέρουν. Πχ.: «φέρε από την κασετίνα μου κάτι μακρύ με μύτη και κόκκινο». Το παιδί φέρνει έναν μαρκαδόρο. Είναι αυτό ή μήπως εννοούσε ένα κόκκινο μολύβι; Μήπως λοιπόν μπορούσε να πει: «κάτι μακρύ, ξύλινο και

κόκκινο»; Σκοπός της άσκησης, όπως υποδεικνύουν και τα σχετικά σκίτσα, είναι οι μαθητές να καταφέρουν να συνδυάσουν μια σειρά από λέξεις και περιγραφές, προκειμένου να οδηγηθούν στο αντικείμενο προς αναζήτηση.

### **Παρακαλώ πολύ! (πρόσθετη δραστηριότητα)**

Ζητάμε από το ζευγάρι μας το ίδιο που ζητήσαμε και πριν, αυτή τη φορά με θυμωμένο ύφος ή με πολύ γλυκό, χρησιμοποιώντας τις λεξούλες «παρακαλώ πολύ». Μήπως προκειμένου να μας ακούσει ο άλλος, χρειάζεται κι εμείς να είμαστε ήρεμοι και ευγενικοί; Πιθανόν, τον θυμωμένο άνθρωπο, αυτόν που φωνάζει και είναι νευρικός κανείς δεν θέλει πραγματικά να τον προσέξει.

### **Στον μικρό μας κύκλο**

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να συζητήσει με τους/τις μαθητές/-τριες τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του καλού ομιλητή και του καλού ακροατή αντίστοιχα. Για παράδειγμα, μέσα στην τάξη δε μιλάμε όλοι μαζί, ακούμε προσεκτικά τους άλλους, δεν διακόπτουμε, κ.λπ.

### **Ανεβάζουμε στο... σύννεφο!**

Στη δραστηριότητα αυτή, ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να ηχογραφήσουν μια επιθυμία που θέλουν κάποιος/α φίλος/-η τους να την πραγματοποιήσει. Η ηχογράφηση αυτή μπορεί να εμπεριέχει διαφορετικούς τρόπους εκφοράς του λόγου. Για παράδειγμα, μπορώ να περιγράψω κάτι που θέλω με ευγένεια, επιτακτικά, παρακλητικά ή με όποιον άλλον τρόπο μπορούν τα παιδιά να σκεφτούν.



## Θέμα 2<sup>ο</sup>: Με τους φίλους μου στην ομάδα

### Μάθημα 5<sup>ο</sup>: Μπορούμε να συνεργαστούμε;

#### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να συνεργαστούν για την επίτευξη ενός κοινού στόχου (αλληλεγγύη).
- Να αποδέχονται τους όρους και τους κανόνες συνύπαρξης στην ομάδα.
- Να συμπεριφέρονται με ομαδικό πνεύμα / συλλογική διάθεση στο παιχνίδι.
- Να αντιγράψουν μια εικόνα και να την αναπαραστήσουν σωματικά.

Δημιουργική συνεργασία στην ομάδα: - αποδοχή των άλλων –  
εμπιστοσύνη – αυτοπειθαρχία – ενσυναίσθηση – συλλογική συνείδηση  
και επικοινωνία – φιλόστοργη σκέψη – αρμονική συνύπαρξη στην  
ομάδα.

#### Κάτι για ζέσταμα!

#### Καρχαρίας

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής βάζει στο πάτωμα της αίθουσας εφημερίδες, κόλλες Α4, υφάσματα ή ακόμα και στεφάνια της γυμναστικής. Σκοπός του παιχνιδιού είναι η συνεργασία, οπότε πρέπει να γίνει σαφές ότι κανείς δεν σπρώχνει κάποιον/-α από τη σχεδία. Αντίθετα, προσπαθούν να χωρέσουν όλοι/-ες. Ακόμα και με τη μύτη του ποδιού του αν ακουμπά ένα παιδί πάνω στη σχεδία, έχει διασωθεί. Σε κάθε γύρο, οι εφημερίδες-σχεδίες λιγοστεύουν, καθιστώντας πιο δύσκολη την «επιβίωση» των παικτών. Προτρέπουμε τα παιδιά να συνεργαστούν, να αγκαλιαστούν προκειμένου να χωρέσουν όλα πάνω στις σχεδίες.

Μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να αφηγείται μια αυτοσχέδια ιστορία, π.χ.: «ήρθαμε όλοι στη θάλασσα, κολυμπάμε ήρεμα, είναι ωραίο το νερό, για να κάνουμε και λίγη «πεταλούδα», ωχ, καρχαρίας, όλοι στις σχεδίες!»



Μπορεί όμως και να βάζει μουσική. Όση ώρα παίζει η μουσική τα παιδιά «κολυμπούν στη θάλασσα». Όταν ακούγεται η λέξη «Καρχαρίας!» η μουσική σταματά και όλοι/-ες τρέχουν στις σχεδίες διάσωσης. Η μουσική ξεκινά και πάλι και απολαμβάνουμε το κολύμπι μας.

### **Οι κόμπτοι (πρόσθετη δραστηριότητα)**

Οι μαθητές/-τριες στέκονται σε κύκλο χωρίς να πιαστούν από τα χέρια. Ξεκινούν και περπατάνε με κλειστά μάτια προς το κέντρο του κύκλου και τα χέρια σε έκταση. Όποιο χέρι βρουν, το κρατάνε σφιχτά. Όταν τελικά πιαστούν όλοι, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής λέει στα παιδιά να ανοίξουν τα μάτια τους. Ένας τεράστιος κόμπτος έχει δημιουργηθεί! Πώς θα τον λύσουν χωρίς να αφήσουν τα χέρια τους;

### **Χαλασμένο τηλέφωνο με τα χέρια (πρόσθετη δραστηριότητα)**

Οι μαθητές/-τριες κάθονται σε κύκλο, έχοντας μπροστά τους την πλάτη του μπροστινού παιδιού.

Ένα παιδί κάνει ένα σχέδιο με τα χέρια του στην πλάτη του μπροστινού του και το σχέδιο αυτό μεταφέρεται στο επόμενο παιδί. Τι σχέδιο έφτασε τελικά στην πλάτη του πρώτου παιδιού; Σε αυτό το τηλέφωνο «μιλάνε» μόνο τα χέρια!

### [Ανάμεσα στα θρανία](#)

#### **Από χέρι σε χέρι**

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής έχει φέρει ένα μαλακό μπαλάκι (αλλά μπορεί να φτιάξει κι ένα εκείνη τη στιγμή με τσαλακωμένα χαρτιά). Λέει ένα όνομα κι αφού βεβαιωθεί ότι υπάρχει οπτική επαφή του/της το πετά. Το παιδί διαλέγει κάποιον/-α φίλο/-η κι αφού πει το όνομά του/της και υπάρξει οπτική επαφή πετά το μπαλάκι. Σκοπός του παιχνιδιού είναι να μην πέσει το μπαλάκι κάτω. Δε θέλουμε να αιφνιδιαστεί κανείς/καμία γι' αυτό πρώτα λέμε το όνομα του αποδέκτη και αφού μας κοιτάξει τού/τής πετάμε το μπαλάκι. Έχει σημασία να υπάρχει συνεργασία. Να μην ρίχνει το παιδί που στέλνει το μπαλάκι δυνατά αλλά κι αυτός/αυτή που πιάνει να είναι προσεκτικός/-ή.

## Στο προαύλιο του σχολείου μας

### Τα μπαλόνια

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής φροντίζει να έχει φέρει τόσα μπαλόνια όσα είναι τα ζευγάρια των παιδιών. Τα παιδιά σε ζευγάρια προσπαθούν να περπατήσουν έχοντας ανάμεσά τους ένα φουσκωμένο μπαλόνι. Πρέπει να συγκρατήσουν το μπαλόνι με το ίδιο σημείο του σώματός τους π.χ.: μύτη με μύτη, κοιλιά με κοιλιά, αγκώνα με αγκώνα, πόδι με πόδι. Περπατούν, προσπαθώντας να μην πέσει το μπαλόνι. Αλλά κι αν πέσει, τι πειράζει; Συνεργαζόμαστε και συνεχίζουμε!

Σε πολλά παιχνίδια όπου απαιτείται ζυγός αριθμός παικτών, μπορεί να παίξει τριάδα ή να συμμετάσχει και ο/η εκπαιδευτικός.

## Και τώρα... φώτα παρακαλώ!

### Τυρί, τυρί κλικ!

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να χωρίσει τα παιδιά σε ομάδες ή να τους αφήνει την επιλογή να το κάνουν μόνα τους. Καλό είναι να συμβαίνουν και τα δύο. Τρόποι τυχαίου χωρισμού υπάρχουν πολλοί! Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να διαχωρίσει ομάδες σύμφωνα με τον μήνα γενεθλίων, το χρώμα μπλούζας που φοράνε σήμερα, τι έφαγαν για πρωινό κ.ο.κ.

Οι μαθητές/-τριες μπορούν να δημιουργήσουν επιπλέον φωτογραφίες, χωρίς κίνηση και χωρίς λόγο (ομιλία), μέσα από το QR με τίτλο «Ομάδα».

Θέμα 3<sup>ο</sup>: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε.

Μάθημα 6<sup>ο</sup>: Εμπυχώνουμε την ομάδα μας

### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να εξοικειωθούν με τη θεατρική σύμβαση και τον θεατρικό ρόλο, το περιεχόμενο και τους τρόπους έκφρασής τους.
- Να εκφράζονται με λόγο και κίνηση.
- Να επικοινωνήσουν μεταξύ τους μόνο με ήχους
- Να αναγνωρίζουν και να κατονομάζουν τα προβλήματα του περιβάλλοντος.

Κάτι για ζέσταμα!

### Γυμνάζουμε τα αφτιά μας

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής προτρέπει τους/τις μαθητές/-τριες να αφουγκραστούν τον χώρο γύρω τους. Να ακούσουν προσεκτικά τους ήχους του περιβάλλοντος, να προσπαθήσουν να αναγνωρίσουν από ποια κατεύθυνση έρχονται οι ήχοι και πως παράγονται (από μηχανήμα, από άνθρωπο, από ζώο, από αέρα, κ.ο.κ.). Μπορεί να τονιστεί στα παιδιά πως και οι ηθοποιοί γυμνάζουν το σώμα τους, τη φωνή τους και τα αφτιά τους (όπως προτείνεται στη συγκεκριμένη άσκηση).

Τα ασπρόμαυρα σκίτσα αποτελούν παραδείγματα του τι μπορεί να ακούν οι μαθητές/-τριες εκείνη τη στιγμή του μαθήματος από τον περιβάλλοντα χώρο. Επιπλέον, συστήνεται ως επέκταση της δραστηριότητας να μιμηθούν με τη φωνή τους αυτούς τους ήχους δημιουργώντας μια ηχοϊστορία (βλ. μάθημα 1).

## Βρίσκω το ταίρι μου

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής έχει προετοιμάσει τις κάρτες ζώων σε ζεύγη, όπως υπάρχουν στον αντίστοιχο σύνδεσμο (QR). Αν ο αριθμός των παιδιών είναι μονός θα μπορούσε να παίξει κι ο ίδιος ο εκπαιδευτικός ή να εμφανίσουμε μια τριάδα ζώων (οικογένεια). Οι κάρτες περιλαμβάνουν διαφορετικές κατηγορίες ζώων που βγάζουν χαρακτηριστικούς ήχους (ερπετά, πτηνά, άγρια ζώα, ήμερα ζώα, με διαφορετικές ταχύτητες στη μετακίνησή τους, κ.λπ.).

## [Ανάμεσα στα θρανία](#)

### Πού μπήκα;

Ένα παιδί κλείνει τα αφτιά του. Διαλέγουμε ένα μέρος όπου βρισκόμαστε όλοι οι υπόλοιποι μαζί. Στη συνέχεια, προσπαθούμε, με ήχους μόνο, να μεταφέρουμε τον/την συμμαθητή/-τρια μας στο μέρος αυτό. Το παιδί ανοίγει τα αυτιά και πρέπει να μαντέψει το μέρος. Έχει τρεις ευκαιρίες. Ενδεικτικές ιδέες προς υλοποίηση: δάσος, νοσοκομείο, οικοδομή, αεροδρόμιο, λούνα παρκ, πάρκο, γήπεδο, κ.λπ.

## [Και τώρα... φώτα παρακαλώ!](#)

### Το δάσος κινδυνεύει!

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα χωρίζεται στα εξής στάδια:

A. Δημιουργία ομάδας, χωρισμός / ανάληψη ρόλων, ορισμός σκηνικού χώρου.

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να προτείνει το ακόλουθο: Βρίσκεστε στο δάσος και είστε ζώα. Οι μαθητές/-τριες μπορούν να επιλέξουν κάποιο ζώο από τα εικονίδια του βιβλίου (αρκούδα, κουκουβάγια, αλεπού, λύκος), από τη φαντασία τους ή από τις κάρτες ζώων που βρίσκονται στο QR της συγκεκριμένης ενότητας («Κάρτες ζώων»). Οι μαθητές/-τριες μπορούν να αυτοσχεδιάσουν, ακολουθώντας τις οδηγίες που τους δίνονται: «Μια φορά κι έναν καιρό σε ένα δάσος υπήρχαν...» (αναφέρονται τα ζώα που συμμετέχουν στη δράση). Στη συνέχεια, ο αυτοσχεδιασμός μπορεί να εξελιχθεί ως εξής: π.χ. βρίσκεστε στις φωλιές σας, πίνετε νερό στο ποτάμι, περπατάτε στο δάσος, αναζητάτε την τροφή σας, δημιουργείτε φιλίες.



## Β. Εισαγωγή ανατροπής, ανάπτυξη δράσης, ανάπτυξη διαλόγων

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να πει τη λέξη «Ξαφνικά» και στη συνέχεια να ακουστεί το αντίστοιχο ηχητικό QR το οποίο περιλαμβάνει μια καταιγίδα («**QR Καταιγίδα**»). Η καταιγίδα ξεσπά και τα ζώα αναζητούν καταφύγιο. Τι σκέφτονται; Μπορούν να συνεργαστούν μεταξύ τους προκειμένου να προστατευτούν από το φυσικό φαινόμενο; Οι μαθητές/-τριες μπορούν να χρησιμοποιήσουν λόγια (λέξεις) ή και ήχους προκειμένου να συνεννοηθούν μεταξύ τους.

## Γ. Εισαγωγή νέου απειλητικού στοιχείου

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής αναλαμβάνει ως «δάσκαλος σε ρόλο» (βλ. αναλυτικά παρακάτω) να αναπαραστήσει τον/την οδηγό της μπουλντόζας, η οποία έρχεται απειλώντας τις φωλιές τους και το ίδιο το δάσος. Οι μαθητές/-τριες, στον ρόλο των ζώων, αντιδρούν με τον δικό τους τρόπο: κάποια ζώα φοβούνται, κάποια επιτίθενται και κάποια προσπαθούν να το αλλάξουν τη γνώμη.

## Δ. Τελική λύση

Θα πείσουμε τον/την οδηγό να σταματήσει; Σε αυτό ερώτημα καλούνται οι μαθητές/-τριες να δώσουν τη δική τους έκβαση.

Σε αυτό το βήμα προτείνεται η παρακάτω τεχνική (Αυδή & Χατζηγεωργίου, 2007, σελ 92.):

*Δάσκαλος σε ρόλο (Teacher- in- Role):*

Στη δραστηριότητα «Το δάσος κινδυνεύει» ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής αναλαμβάνει τον ρόλο του/της οδηγού της μπουλντόζας. Βρίσκει αντεπιχειρήματα προκειμένου να συνεχίσει τη δουλειά του: «Εργάτης/-τρια είμαι κι εγώ, με έβαλαν να δουλέψω», «θέλω ξύλα για το τζάκι μου, έρχεται χειμώνας!», «θέλω ξύλα για να επισκευάσω τη σκεπή από το σπίτι μου! Θα ξαναβρέξει!», «Θέλω να φτιάξω μια ξύλινη γέφυρα για να περνάω!», κ.λπ. Ο/η εκπαιδευτικός τροφοδοτεί τη δράση, την ανάπτυξη λόγου και διαλόγου.

Μέσα από τη συγκεκριμένη τεχνική, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής αναλαμβάνει ως δάσκαλος σε ρόλο «τον κατάλληλο ρόλο, προκειμένου να χειριστεί τις θεατρικές δυνατότητες και τις μαθησιακές ευκαιρίες που παρέχει το δραματικό πλαίσιο. Μέσα από το ρόλο αυτό, προσπαθεί να διεγείρει το ενδιαφέρον, να ελέγξει τη δράση, να προκαλέσει την εμπλοκή των συμμετεχόντων, να δημιουργήσει δραματική ένταση, να αμφισβητήσει τον επιφανειακό τρόπο σκέψης, να προχωρήσει την αφήγηση, να θέσει διλήμματα, να δημιουργήσει δυνατότητες για την αλληλόδραση των συμμετεχόντων».

### Στο μικρό μας κύκλο

#### Το δάσος που κινδυνεύει (μόνο με ήχους)

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να ζητήσει ήχους από όλη την ομάδα ταυτόχρονα ή να ξεκινήσει ένα παιδί πρώτα και συνεχώς να προστίθενται ήχοι από άλλους/-ες μαθητές/-τριες.

Θέμα 3<sup>ο</sup>: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε.

### Μάθημα 7<sup>ο</sup>: Παίζουμε στο θεατρικό παιχνίδι

#### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να διακρίνουν τα γνωρίσματα της προσωπικότητας του ρόλου τους και να πληροφορηθούν τα δεδομένα των συνθηκών βάσει των οποίων θα κατανοούν, θα εξηγούν και θα ερμηνεύουν τα κίνητρα και τη συμπεριφορά του ρόλου τους.
- Να επινοούν και να συμμετέχουν σε φαντασιακές, παιγνιώδεις και αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις βιώνοντας τη συνύπαρξη στην ομάδα με φιλόστοργη σκέψη.
- Να αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο ενός θεατρικού ρόλου ένα ζήτημα που απαιτεί λύση με αρμονικό-συναινετικό τρόπο, υπό το πρίσμα της διαλεκτικής του διαλόγου.
- Να εκτιμήσουν την αξία της μουσικής.
- Να κατασκευάσουν ένα μουσικό όργανο (μαράκα).

Το μάθημα αυτό εστιάζει στο θεατρικό παιχνίδι ( Faure & Lascar, 1988, σελ 8-9), μια απ' τις θεμελιώδεις μεθόδους του θεάτρου.

#### *Το θεατρικό παιχνίδι*

«Η θεατρική πράξη προσδιορίζεται από μια διπλή ανάγκη: έκφρασης και επικοινωνίας. Άρα, υπάρχει θεατρικό παιχνίδι, από τη στιγμή που κάποιος εκφράζεται για τους άλλους με την κίνηση και/ή το λόγο, με ευχαρίστηση. Είναι παιχνίδι, που πριν απ' όλα συνεπάγεται τη χαρά να παίζεις. Επομένως δεν είναι δυνατό να επιβεβαιωθεί μ' άλλον τρόπο, πέρα από την ευχαρίστηση όλων -παικτών και θεατών- όσων συμμετέχουν. Αλλιώς, η επικύρωση



αυτή μένει χωρίς αντίκρισμα: το παιχνίδι διακόπτεται από τη στιγμή που παύει να υπάρχει η χαρά του παιχνιδιού.

Είναι παιχνίδι, που σημαίνει επίσης ότι υπάρχουν κανόνες, ή αν προτιμάτε να μιλάτε για επικοινωνία, κάποιος κώδικας. από τον θεατρικό κώδικα αντιγράφει την ανάγκη οριοθέτησης κάποιου χώρου (που μπορεί να είναι ολόκληρη η αίθουσα) και κάποιου χρόνου (πρέπει να είναι ξεκάθαρο ποιες στιγμές παίζουμε και ποιες παρακολουθούμε), την υποχρέωση επίσης να παίζουμε με άλλους: τα παιδιά «παίκτες» δυσανασχετούν όταν μερικοί δρουν αντίθετα στο θέμα που έχει επιλεγεί (αν είναι η ώρα του τσίρκου, ο ερχομός του πυροσβέστη απορρίπτεται σαν άτοπος, εκτός αν επαναπροσανατολίσουμε τη δράση σε μια συλλογική αναζήτηση: π.χ. φωτιά στο τσίρκο). Ο θεατρικός κώδικας τέλος, υποβάλλει την υποχρέωση να παίζουμε για τους άλλους.

Πράγματι, στο παιχνίδι, το παιδί έχει έναν και μοναδικό παραλήπτη: τον συμπαίκτη του· ενώ στο θεατρικό παιχνίδι έχει (τον ή τους συμπαίκτες του) και το κοινό των θεατών (δάσκαλο και άλλους μαθητές)».

**Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!**

### **Ποιος έκλεψε τη μουσική;**

Στο μάθημα αυτό θέλουμε να αναδείξουμε τον τρόπο, με τον οποίο το θεατρικό παιχνίδι μπορεί να αναπτυχθεί με αφορμή ένα κείμενο, ένα παραμύθι. Για την Α' τάξη του Δημοτικού η αφορμή έρχεται και από σύγχρονη πηγή και από τη λαϊκή παράδοση («Το γέρικο βόδι» στο 8ο μάθημα). Τεκμηριωμένα βιβλιογραφικά, τα παραμύθια μπορούν να λειτουργήσουν ενδυναμωτικά ή καθαρτικά στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού. Τέλος, τα παραμύθια εμπλουτίζουν το λεξιλόγιο του παιδιού, ενισχύουν την κατανόηση του λόγου και βελτιώνουν την αφηγηματική του ικανότητα, ιδιαίτερα αν συνδυαστούν με τραγούδι ή ρυθμικό λόγο.

Επιλέχθηκε ένα παραμύθι, το οποίο πραγματεύεται το ερώτημα: Πώς θα ήταν άραγε ο κόσμος χωρίς τη μουσική; Συνειρμικά, αναρωτιέται κανείς πώς θα ήταν το θέατρο χωρίς τη μουσική; Κάτι θα του έλειπε, αν φέρουμε στο μυαλό μας τον ορισμό του Αριστοτέλη για την τραγωδία, το πρώτο είδος θεάτρου (ήδυσμένω λόγῳ). Επιπλέον, ας αναλογιστούμε ότι τα μουσικά είδη θεάτρου (όπερα, μιούζικαλ) δεν θα υπήρχαν, αν δεν υπήρχε η μουσική.

«Της μουσικής το παραμύθι» της Σπυριδούλας Μπιρπίλη έχει ως κεντρικό του θέμα την αξία της μουσικής και της φαντασίας στη ζωή του ανθρώπου. Η παιδαγωγική του αξία είναι πολύπλευρη και μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη του παιδιού. Το παραμύθι εμπλέκει φανταστικά στοιχεία και οι μαθητές/-τριες ενθαρρύνονται στην επίλυση προβλημάτων με μη συμβατικούς τρόπους (φαντασία). Επιπλέον, αναδεικνύεται η δύναμη της μουσικής, καθώς μέσα από την υπόθεση του παραμυθιού, οι κάτοικοι χρησιμοποιούν τη μουσική, προκειμένου ν' αντέξουν τη δύσκολη καθημερινότητά τους.

Τέλος το συγκεκριμένο κείμενο προσφέρει μια καλή αφορμή για να συνεργαστούμε σε ένα διαθεματικό πλαίσιο, εμπλέκοντας τα υπόλοιπα μαθήματα της Αισθητικής Αγωγής, της μουσικής και των εικαστικών.

### QR: Τραγούδι για νότες

Ένα τραγούδι σε πρωτότυπη σύνθεση το οποίο ενισχύει τη δράση σε ένα κρίσιμο σημείο του παραμυθιού που αναλύεται στο συγκεκριμένο μάθημα: αναζητούνται οι νότες! Πού κρύβονται; Μικρά λογοπαίγνια πίσω απ' τις λέξεις αποκαλύπτουν την αλήθεια. Οι μαθητές/-τριες ακούνε το τραγούδι και προσπαθούν ανάμεσα στις λέξεις να καταλάβουν εκείνες των οποίων η αρχή θυμίζει μια απ' τις επτά μουσικές νότες (ντο, ρε, μι, φα, σολ, λα, σι). Επιπλέον, οι μαθητές/τριες μπορούν να απομνημονεύσουν αυτό το τραγουδάκι, ενώ παράλληλα μπορούν να αναζητήσουν κι άλλες λέξεις οι οποίες κρύβουν μέσα τους τις νότες!

Οι απαντήσεις μέσα στο τραγούδι είναι οι εξής:

Στα ΝΤΟυλάπια και στις ΡΕματιές

σε όλα τα ΜΗ που λες

στους ΦΑρους και στις ΛΑστιχένιες των παπουτσιών σου ΣΟΛες

και τέλος στα ΣΥρτάρια με τις κόλλες!

Εκεί τη μουσική θα βρεις, φαντασία αν έχεις και σκεφτείς.

Θέμα 3<sup>ο</sup>: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε.

Μάθημα 8<sup>ο</sup>: Ερευνούμε στην διερευνητική δραματοποίηση

### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να επινοούν και να συμμετέχουν σε φαντασιακές, παιγνιώδεις και αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις βιώνοντας τη συνύπαρξη στην ομάδα με φιλόστοργη σκέψη.
- Να αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο ενός θεατρικού ρόλου ένα ζήτημα που απαιτεί λύση με αρμονικό-συναινετικό τρόπο, υπό το πρίσμα της διαλεκτικής του διαλόγου.
- Να διερευνούν στο πλαίσιο θεατρικού ρόλου, την κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα μέσα από βιωματικές, συμμετοχικές, ανακαλυπτικές, κριτικοστοχαστικές, παραστατικές δραματικές διαδικασίες μάθησης και να οδηγούνται σε νέα κατανόηση.
- Να αναγνωρίσουν τις αδυναμίες της τρίτης ηλικίας και να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους.

### Πριν ανοίξουν οι κουρτίνες...

Αφόρμηση για το συγκεκριμένο μάθημα αποτελεί η διασκευή του παραδοσιακού χριστουγεννιάτικου παραμυθιού «Το γέρικο βόδι».

### Ο θεατρικός μας χάρτης

#### *Διερευνητική δραματοποίηση*

Σύμφωνα με τον Οδηγό Εκπαιδευτικού του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (2021, σελ. 55- 60) για το μάθημα της θεατρικής αγωγής, στο περιβάλλον της διερευνητικής δραματοποίησης, η σκηνική έρευνα μπορεί να ξεκινά με οποιασδήποτε μορφής κείμενο

(λογοτεχνικό, χρηστικό, κ.ά.), ερέθισμα (οπτικό, ηχητικό, αντικείμενο, κ.ά.) ή με τη σκηνική παρουσία του εμπυχωτή (αυτοσχεδιασμός, αφήγηση, κ.ά.).

Τα στάδια ανάπτυξης

Η διερευνητική δραματοποίηση οργανώνεται στα ακόλουθα στάδια:

α) Δημιουργία ατμόσφαιρας ομάδας:

Όπως στο θεατρικό παιχνίδι, αντίστοιχα και στο εισαγωγικό στάδιο της διερευνητικής δραματοποίησης αναπτύσσονται ψυχοκοινωνικές, ψυχοκινητικές και δραματικές δραστηριότητες

β) Γνωριμία με το αρχικό περιβάλλον

- Επαφή: με το έργο ή με το κίνητρο - ερέθισμα

Η δραματοποίηση απαιτεί έναν μύθο, που αποτελεί βάση διερεύνησης των διαστάσεων που θα αναδείξουν οι συμμετέχοντες στα επόμενα στάδια

γ) Δημιουργία θεατρικού - νέου περιβάλλοντος

- Πρώτες επισημάνσεις για την εξέλιξη της ιστορίας
- Διερεύνηση – Στοχασμός σε θεατρικό ρόλο
- Διαμορφωτική αξιολόγηση I
- Η διαμόρφωση της ιστορίας
- Διαμορφωτική αξιολόγηση II

δ) Σκηνική παρουσίαση νέου δραματικού κειμένου

Το εργαστήριο μπορεί να οδηγηθεί σε σκηνική παρουσίαση και θεατρική παράσταση. Χωρίς απαραίτητη συστηματική προετοιμασία, με τρόπους απλούς και μη χρονοβόρους, παρουσιάζουν το αποτέλεσμα της δραματικής τους έρευνας.

ε) Τελική αξιολόγηση

Πρόκειται για το μεταγνωστικό στάδιο της στοχαστικής αυτοαξιολόγησης. Σε θεατρικό ρόλο και εκτός ρόλου, αιτιολογούν, επιχειρηματολογούν, σιωπούν, παρατηρούν τη σκηνική μορφή των σκηνών που δημιούργησαν, αφουγκράζονται ο ένας τον άλλον.



Αρχικά, έχουμε το στάδιο Δημιουργία ατμόσφαιρας ομάδας (ταυτίζεται με το «Κάτι για ζέσταμα» του μαθήματος). Δεύτερο είναι το στάδιο Γνωριμία με το αρχικό περιβάλλον («Θεατρικός χάρτης»). Ακολουθεί το τρίτο στάδιο της Δημιουργίας θεατρικού - νέου περιβάλλοντος (πρώτο μέρος του κεφαλαίου «Και τώρα φώτα παρακαλώ!») και κατόπιν είναι η σκηνική παρουσίαση νέου δραματικού κειμένου (δεύτερο μέρος του κεφαλαίου «Και τώρα... φώτα παρακαλώ!») και τελευταίο το στάδιο 5, η Αξιολόγηση («Στον μικρό μας κύκλο»).

Διερευνητική δραματοποίηση είναι όταν ξεκινάμε από μία ιστορία και θέλουμε να την καταλάβουμε πιο καλά, μέσα από το θέατρο.

Για να το πετύχουμε αυτό, παίζουμε διάφορα παιχνίδια και κάνουμε ερωτήσεις για τους ήρωες. Ψάχνουμε τις απαντήσεις όχι με λόγια, αλλά μέσα από το θέατρο.

Καθώς παίζουμε μπορεί να θελήσουμε να βάλουμε και δικές μας ιδέες στην ιστορία, να φτιάξουμε ένα δικό μας επεισόδιο ή να αλλάξουμε το τέλος της.

### QR: Το γέρικο βόδι

Στο QR με τίτλο «Το γέρικο βόδι» ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής βρίσκει ηχογραφημένη την αφήγηση του παραμυθιού, την οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει.

**Και τώρα... φώτα παρακαλώ!**

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, μετά την αφήγηση του λαϊκού παραμυθιού, δύναται να αναλάβει τον ρόλο της κουκουβάγιας. Ακουμπάει τους/τις μαθητές/-τριες ώστε να μοιραστούν τις σκέψεις τους.

### Ανίχνευση σκέψης

«Οι εσωτερικές σκέψεις του χαρακτήρα αναδύονται μέσα από το άτομο που υποδύεται τον συγκεκριμένο ρόλο ή από τους άλλους συμμετέχοντες και συμμετέχουσες. Χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με την «παγωμένη εικόνα». Οι συμμετέχοντες μπορούν να: α) ακουμπήσουν τον «παγωμένο» χαρακτήρα στον ώμο και να εκφράσουν τις σκέψεις

του ή β) σταθούν πίσω από τον «παγωμένο» χαρακτήρα και να εκφράσουν τις κρυμμένες σκέψεις.» (Κατσαρή, 2018)

### QR: Το στενοχωρημένο βόδι

Στη διαδραστική αυτή δραστηριότητα οι μαθητές/-τριες καλούνται να καταγράψουν τις σκέψεις τους στο «περίγραμμα του ρόλου», του πρωταγωνιστή του παραμυθιού. Την ίδια δραστηριότητα θα συναντήσουμε και στο 9ο μάθημα, όπου οι μαθητές/-τριες θα αναζητήσουν τις σκέψεις του θαρραλέου μυρμηγκιού.

### *Ρόλος στον τοίχο*

Πρόκειται για μια τεχνική που βοηθά στη διερεύνηση του ρόλου. Οι συμμετέχοντες καλούνται να γράψουν εντός του περιγράμματος του χαρακτήρα συναισθήματα ή σκέψεις του. Στο εξωτερικό μέρος του περιγράμματος γράφουν τι νιώθουν τα ίδια τα παιδιά ή συναισθήματα και σκέψεις άλλων ρόλων της ίδιας ιστορίας. Ονομάζεται και «το περίγραμμα του ρόλου» και βοηθά τους/τις μαθητριες να διερευνήσουν «από απόσταση» ένα ρόλο (Αυδή & Χατζηγεωργίου, 2007, σελ 90).

### [Ανεβάζω στο... σύννεφο!](#)

### Το βραβείο

Ποιος/ποια θα το πάρει; Γιατί τον/την επιλέγω;

Το συγκεκριμένο μάθημα βασίζεται στην προσπάθεια να καλλιεργηθεί στα μικρά παιδιά η αντίληψη πως η τρίτη ηλικία είναι σε θέση ακόμη να προσφέρει. Το βραβείο λοιπόν δίνεται σε κάποιον κοντινό τους μεγάλο σε ηλικία που θεωρούν πως κάνει κάτι καλό, π.χ. στον αρτοποιό της γειτονιάς μας που κάνει ωραίο ψωμί, στη γιαγιά μου γιατί μου διαβάζει παραμύθια κ.ο.κ.

Θέμα 3<sup>ο</sup>: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε.

Μάθημα 9<sup>ο</sup>: Δοκιμάζουμε θεατρικές τεχνικές.

### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αναγνωρίζουν την αξία της ευγνωμοσύνης.
- Να διακρίνουν τα γνωρίσματα της προσωπικότητας του ρόλου τους και να πληροφορηθούν τα δεδομένα των συνθηκών βάσει των οποίων θα κατανοούν, θα εξηγούν και θα ερμηνεύουν τα κίνητρα και τη συμπεριφορά του ρόλου τους.
- Να επινοούν και να συμμετέχουν σε φανταστικές, παιγνιώδεις και αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις βιώνοντας τη συνύπαρξη στην ομάδα με φιλόστοργη σκέψη.

### Κάτι για ζέσταμα!

#### Ο ταχυδακτυλουργός και οι μεταμορφώσεις

Ο/η εκπαιδευτικός θεατρικής αγωγής μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα πανί πίσω από το οποίο γίνονται οι μεταμορφώσεις. Μεταμόρφωση θα μπορούσε να συμβεί και χωρίς το πανί. Ωστόσο, ένα κομμάτι υφάσματος συντελεί στη δημιουργία μιας μαγικής ατμόσφαιρας.

### Ανάμεσα στα θρανία

#### Η εποχή των δεινοσαύρων!

Οι μαθητές/-τριες κρύβονται σαν ζώα του δάσους στο καταφύγιό τους, κάτω απ' τα θρανία! Συνεργάζονται, αν έχουν διπλανό, και προετοιμάζονται για να κρυφτούν. Χρησιμοποιούν την τσάντα ή και το μπουφάν τους για οχυρό! Ένας περιφερόμενος δεινόσαυρος, μαθητής ή δάσκαλος, δεν πρέπει να καταλάβει πού βρίσκονται κρυμμένοι! Πρέπει να μείνουν απόλυτα ακίνητοι και σιωπηλοί!

## Στο προαύλιο του σχολείου μας

### Η αρκούδα

Όλοι οι μαθητές/-τριες στέκονται όρθιοι στις καρέκλες τους και παριστάνουν τους ξυλοκόπους του δάσους. Ένας μαθητής παριστάνει την αρκούδα! Μόλις η αρκούδα ξεκινήσει να περπατά, σταματούν οι ξυλοκόποι την κίνησή τους. Η αρκούδα περνάει ανάμεσα στους ξυλοκόπους και τους «μυρίζει»! Προσοχή! Δεν πρέπει να γελάσει κανείς! Αν συμβεί αυτό, εκείνοι που παρασύρθηκαν σε γέλιο γίνονται κι αυτοί αρκούδες και προσπαθούν με τη σειρά τους να κάνουν άλλους ξυλοκόπους να γελάσουν!

### Και τώρα... φώτα παρακαλώ!

Αφόρμηση για το μάθημα είναι ο μύθος του Αισώπου με τίτλο: «Η ευγνωμοσύνη του μικρού μυρμηγκιού» από το σχολικό βιβλίο Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Α' & Β' δημοτικού: το δελφίνι, σελ. 100.

Οι τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν είναι:

#### *Παραγωγή ήχων:*

Είναι η τεχνική για τη δημιουργία του δραματικού πλαισίου. Οι συμμετέχοντες παράγουν ήχους για να αποδώσουν το περιβάλλον της δράσης ή για να την «συνοδεύσουν».

#### *Χτίζω τη στάση του ρόλου (Modeling)*

Στο κέντρο του κύκλου στέκεται ένα παιδί σε ρόλο που είναι το μοντέλο. Τα υπόλοιπα παιδιά καλούνται να του δώσουν οδηγίες ώστε ο χαρακτήρας που υποδύεται να σταθεί πιστά στις συνθήκες που βρίσκεται. Μπορούν επίσης να τον παγώσουν σε διάφορες στάσεις και μετά να αποφασίσουν ποια από όλες τις στάσεις είναι πιο κοντά στον ρόλο του (Αυδή & Χατζηγεωργίου, 2007, σελ. 87-89).



### *Φωνές στο κεφάλι*

Σε μια δύσκολη στιγμή λήψης απόφασης για τον κάποιον χαρακτήρα, ενεργοποιούμε, ως αντανάκλαση της πολυπλοκότητας της στιγμής, τις «εσωτερικές φωνές» (“Voices in the head”). Οι άλλοι εκπροσωπούν και μιλούν εκ μέρους του, δρουν σαν συλλογική συνείδηση, προσφέροντας τις συμβουλές τους προς εκείνον (Neelands, Goode & Booth, 1990, σελ. 58).

Θέμα 3<sup>ο</sup>: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε.

Μάθημα 10<sup>ο</sup>: Μαθαίνουμε να ρωτάμε. Μαθαίνουμε να απαντάμε.

### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αναγνωρίσουν τους κινδύνους του περιβάλλοντός στο οποίο ζουν.
- Να υπερασπιστούν με επιχειρήματα τις θέσεις τους.
- Να διακρίνουν τα γνωρίσματα της προσωπικότητας του ρόλου τους και να πληροφορηθούν τα δεδομένα των συνθηκών βάσει των οποίων θα κατανοούν, θα εξηγούν και θα ερμηνεύουν τα κίνητρα και τη συμπεριφορά του ρόλου τους.
- Να επινοούν και να συμμετέχουν σε φαντασιακές, παιγνιώδεις και αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις βιώνοντας τη συνύπαρξη στην ομάδα με φιλόστοργη σκέψη.
- Να αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο ενός θεατρικού ρόλου ένα ζήτημα που απαιτεί λύση με αρμονικό-συναινετικό τρόπο, υπό το πρίσμα της διαλεκτικής του διαλόγου.

### Κάτι για ζέσταμα!

#### Ο τυφλός φυτευτής (πρόσθετη δραστηριότητα)

Ένα παιδί κλείνει με μαντίλι τα μάτια και είναι ο τυφλός φυτευτής. Ένα άλλο στην άκρη του χώρου είναι ο οδηγός του. Τα υπόλοιπα παιδιά σκορπίζονται στο χώρο ακίνητα και είναι οι «σπόροι». Ο οδηγός μέσα σε ένα λεπτό καθοδηγεί τον φυτευτή ώστε να ακουμπήσει όσους περισσότερους «σπόρους» μπορεί! Πόσους σπόρους θα προλάβει το κάθε ζευγάρι να φυτέψει;

## Ανάμεσα στα θρανία

### Κατασκευή

Φτιάχνουμε ένα δέντρο με ανακυκλώσιμα υλικά (π.χ. κορμός από κύλινδρο χαρτιού υγείας, φύλλα από κομμάτια χαρτιού, καρποί από χρωματιστό πολτοποιημένο χαρτί, κ.λπ).

## Στο προαύλιο του σχολείου μας

### Είμαστε κηπουροί

Φοράμε τον μανδύα του... κηπουρού. Εξερευνούμε το προαύλιο του σχολείου. Παρατηρούμε ποιο χρώμα κυριαρχεί. Το γκρι ή το πράσινο; Μήπως να το «πρασινίσουμε» περισσότερο; Έχουμε άραγε αρκετά δέντρα και φυτά; Είναι ποτισμένα; Μήπως να ζητήσουμε από τον διευθυντή του σχολείου μας να φτιάξουμε έναν μικρό κήπο; Διευθυντής θα μπορούσε να είναι ο/η εκπαιδευτικός θεατρικής αγωγής (Δάσκαλος σε ρόλο).

## Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

### Η Πρασινούπολη

Για το συγκεκριμένο μάθημα, χρησιμοποιήθηκαν οι τεχνικές: *Δάσκαλος σε ρόλο, ομαδική ζωγραφιά, η ανίχνευση της σκέψης* και ο *μανδύας του ειδικού*.

### Ομαδική ζωγραφιά

Η ολομέλεια ή μικρές ομάδες δημιουργούν μια συλλογική εικόνα που αναπαριστά ένα μέρος ή ανθρώπους της δράσης. Κατόπιν, η εικόνα μετατρέπεται σε συγκεκριμένη αναφορά για ιδέες οι οποίες έχουν συζητηθεί ή παραμένουν ασαφείς (Neelands, Goode & Booth, 1990, σελ. 14-18).

### Μανδύας του ειδικού (*Mantle of Expert*)

Ο Μανδύας του Ειδικού αποτελεί μια τεχνική, την οποία επινόησε μέσα στη δεκαετία του 1970 και εξέλιξε σταδιακά η Dorothy Heathcote. Οι μαθητές αναλαμβάνουν να επιλύσουν

θέματα και προβλήματα μέσα από το ρόλο των ειδικών. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να συμμετάσχει, αναλαμβάνοντας βοηθητικό ρόλο, δίπλα στους ειδήμονες, θέτοντας ερωτήματα ή ζητώντας τη δική τους γνωμοδότηση. Στο συγκεκριμένο μάθημα οι ειδικοί είναι οι περιβαλλοντολόγοι, οι οποίοι μπορούν να έχουν και τα ταμπελάκια με το όνομά και την ιδιότητά τους και να κρατούν τις σημειώσεις από έρευνες που έχουν διεξαχθεί καθώς και τις προτάσεις τους προς τον Δήμαρχο (Heathcote & Bolton, 1995).

#### **QR: Φτιάχνω αφίσα για την εκδήλωση**

Στο ψηφιακό αυτό περιβάλλον οι μαθητές/-τριες μέσα από μια σειρά διαθέσιμων επιλογών δημιουργούν τη δική τους αφίσα για την εκδήλωση. Μπορούν να προσθέσουν κτήρια, δέντρα, φυσικά φαινόμενα και τίτλοι. Κάθε εικόνα μπορεί να μετακινηθεί με τη βοήθεια του ποντικιού σε όποιο σημείο επιθυμούν. Όποιο αντικείμενο δεν τους χρειάζεται στην αφίσα, μπορεί να αφαιρεθεί με διπλό κλικ του ποντικιού.

Μόλις ολοκληρωθεί η δημιουργία, οι μαθητές/-τριες μπορούν να εκτυπώσουν την αφίσα της εκδήλωσης. Μπορούν να κολλήσουν αφίσες μέσα στην τάξη, σε πίνακες ανακοινώσεων και στο προαύλιο του σχολείου. Επιπλέον, ψηφιακά μπορεί να δημοσιευθεί και στην ιστοσελίδα ή και την ψηφιακή εφημερίδα του σχολείου τους.

Θέμα 4º: Τι κάνουμε για να ζωντανέψουμε μια γραμμένη ιστορία στη σκηνή.

Μάθημα 11º: Πώς να φτιάξουμε ένα θεατρικό έργο ή τι υλικά θέλουμε για να κάνουμε  
ένα έργο στη σκηνή μας;

#### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να εξηγήσουν την έννοια της ανακύκλωσης και να ταξινομήσουν τα απορρίμματα στους κατάλληλους κάδους.
- Να αναπτύξουν περιβαλλοντικές αξίες.
- Να συνθέσουν τον σκηνικό τους χώρο.
- Να κατασκευάσουν μια οικολογική κούκλα (κουκλοθεάτρου).
- Να επιλέγουν –ή να συνδυάζουν– το πραγματικό και το φανταστικό, το ρεαλιστικό και το ποιητικό.
- Να ακούν προσεκτικά και να ανασυνθέτουν μια δοσμένη ιστορία
- Να παράξουν δραματικό λόγο.

Μέσα από τα δύο τελευταία μαθήματα επιχειρείται με βιωματικό τρόπο να αναδειχθεί η αξία της ανακύκλωσης στη σύγχρονη κοινωνία μας.

#### Κάτι για ζέσταμα

Παίζουμε μπόουλινγκ; (πρόσθετη δραστηριότητα)

Μαζεύουμε σκουπίδια από την τάξη μας και παίζουμε μπόουλινγκ! Μήπως τα χαρτιά μπορούν να γίνουν μπάλες; Μήπως τα άδεια μας μπουκάλια μας μπορούν να γίνουν κορίνες;

Θέμα 4<sup>ο</sup>: Τι κάνουμε για να ζωντανέψουμε μια γραμμένη ιστορία στη σκηνή.

Μάθημα 12<sup>ο</sup>: Παίζουμε το έργο που φτιάξαμε στη σκηνή μας.

### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αξιοποιήσουν την τεχνική του κουκλοθεάτρου.
- Να κάνουν χρήση της κούκλας και να προβάλουν μέσω αυτής τα συναισθήματά τους.
- Να επιλέγουν –ή να συνδυάζουν– το πραγματικό και το φανταστικό, το ρεαλιστικό και το ποιητικό.
- Να αναλύουν και να ανασυνθέτουν ένα δοσμένο θέμα.
- Να διερευνούν και να ανασυγκροτούν τα παραπάνω μέσω θεατρικού ρόλου.

Παραγωγή δραματικού λόγου Εργαστήρι δημιουργικής γραφής.

Οι μαθητές της πρώτης τάξης κάνουν τα πρώτα τους βήματα στη γραφή και πολλές φορές δυσκολεύονται και στην προφορική επικοινωνία. Για αυτό τον λόγο θεωρήσαμε πως με τις κούκλες θα εκφραστούν πιο άνετα. Η χρήση της κούκλας τα ενθαρρύνει να πειραματιστούν με τις ιδέες τους αλλά και να αναπτύξουν τον λόγο τους.

Σύμφωνα με την Άλκηστη (1992:33) «Κουκλοθέατρο ή θέατρο σκιών ονομάζεται κάθε θέαμα, όπου ο ρόλος των προσώπων του δράματος αποδίδεται από ένα αντικείμενο που ζωντανεύει καθώς μια ικανή τεχνική του το επιτρέπει, αποκλείοντας κάθε άλλη χρησιμοποίηση του αντικειμένου που είναι επόμενο να 'χει πολλούς συμβολισμούς και συμβολικές αξίες» (Άλκηστις, 1992, σελ. 33).

«Η κούκλα του κουκλοθεάτρου αναδύεται απ' την ακινησία της. Η μικρή αυτή κούκλα εισέρχεται ήπια στο χωροχρόνο μας. Μας εμπλέκει συναισθηματικά και μας κάνει να πάσχουμε και να συμπάσχουμε. Την ακολουθούμε χωρίς να της αντιστεκόμαστε. Μέσα μας επιθυμούμε την ύπαρξη της στο χώρο μας. Θέλουμε να υπάρχει, να μας κοιτά, να μας μιλά. Κι εμείς να της απαντάμε κι ας ξέρουμε πως δεν είναι παρά μια κούκλα. Σ' αυτή τη

μικρή κουκλίτσα άλλοτε προβάλλουμε τις επιθυμίες μας, άλλοτε εκτονώνουμε τους φόβους μας και το άγχος μας, άλλοτε ταυτιζόμαστε και γινόμαστε ένα μ' αυτήν. Άλλωστε δεν μας απειλεί το μέγεθός της, ενώ μας διευκολύνει με τις δυνατότητές της να εκτεθούμε συναισθηματικά στον «ήλιο» μας» (Αλκηστis, 1992, σελ. 35).

Για την κουκλοθεατρική παράσταση δεν είναι απαραίτητη σκηνή κουκλοθεάτρου. Προσπαθήσαμε όμως με την επιλογή των κάδων να διαμορφώσουμε ένα ομοιογενές φόντο, όπως προτείνει η Φινλανδή παιδαγωγός και κουκλοπαίκτρια Maija Maric (2012, σελ. 35).

### [Ανάμεσα στα θρανία](#)

#### **Στον σωστό κάδο!**

Ορίζουμε δύο διαδρόμους, έναν για μπλε κάδο και έναν για πράσινο. Ακούγονται λέξεις που πρέπει να πεταχτούν στον σωστό κάδο ως σκουπίδια: «Πλαστικό μπουκάλι!», «πατημένο κρουασάν!», «μαγειρεμένες φακές!». Μόλις ακούσω την κάθε λέξη, στέκομαι στο σωστό χρώμα κάδου! Αν σταθώ σε λάθος χρώμα και δεν ανακυκλωθώ, βγαίνω εκτός παιχνιδιού.

### [Στον μικρό μας κύκλο](#)

#### **QR: Βάζω στη σειρά τις εικόνες**

Στο διαδραστικό περιβάλλον οι μαθητές/-τριες επιλέγουν και διαμορφώνουν τη σωστή σειρά της ιστορίας. Τα στιγμιότυπα των φωτογραφιών πρέπει να τοποθετηθούν στο σωστό πλαίσιο. Τοποθετώντας το στιγμιότυπο σε πλαίσιο που δεν ταιριάζει στη σειρά της ιστορίας (λανθασμένη επιλογή) αυτόματα επιστρέφει στην αρχική θέση. Το στιγμιότυπο που ταιριάζει στη σειρά, εάν τοποθετηθεί στο σωστό πλαίσιο, «κλειδώνει», παραμένει εκεί.

#### **QR: Α' Δημοτικού: Θυμάμαι και μοιράζομαι**

Προτείνουμε να εκτυπώσετε το επαναληπτικό φύλλο αξιολόγησης δραστηριοτήτων και να το συμπληρώσουν τα παιδιά της τάξης.

## Βιβλιογραφικές αναφορές:

- Άλκηστις. (1989). *Το αυτοσχέδιο θέατρο στο σχολείο*. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις. (1992). *Κουκλο-θέατρο σκιών*. Αυτοέκδοση.
- Άλκηστις. (1998). *Το βιβλίο της δραματοποίησης*. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις. (1999). *Η δραματοποίηση για παιδιά*. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις. (2000). *Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση*. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις. (2008). *Μαύρη αγελάδα, άσπρη αγελάδα. Δραματική τέχνη στην εκπαίδευση και Διαπολιτισμικότητα*. Τόπος.
- Αυδή, Α. & Χατζηγεωργίου, Μ. (2007). *Η Τέχνη του Δράματος στην Εκπαίδευση. 48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής*. Μεταίχμιο.
- Αυδίκος, Ε. (1999). *Μια φορά κι έναν καιρό... αλλά... μπορεί να γίνει και τώρα*. Ελληνικά Γράμματα.
- Βελογιάννη, Ε. (2007). *Θέατρο... εν τάξει*. Γρηγόρη.
- Γιάνναρης, Γ. (2001). *Θεατρική αγωγή και παιχνίδι*. Γρηγόρη.
- Γκόβας, Ν. (2002). *Για ένα δημιουργικό νεανικό θέατρο*. Μεταίχμιο.
- Γραμματάς, Θ. (2007). *Η σχολική θεατρική παράσταση: οδηγός για εκπαιδευτικούς*. Ατραπός.
- Δαράκη, Π. (1989). *Κουκλοθέατρο*. Gutenberg.
- Έλενα, Ε. & Τριανταφυλλοπούλου, Κ. (2004). *Το εκπαιδευτικό θέατρο στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό*. Πατάκη.
- Θεοδωράκη, Μ. (2011). *Μουσικοκινητικά παιχνίδια με άξονα τα συναισθήματα*. Διάπλαση. συναισθήματα», Αθήνα: Διάπλαση.
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (2021). Οδηγός εκπαιδευτικού. Πρόγραμμα σπουδών για το μάθημα της θεατρικής αγωγής στο δημοτικό. Ανακτήθηκε από:  
[https://iep.edu.gr/services/eduguide/iframes/education-guide/index.php?gv\\_a=view-file&fid=cbfa55cbd3bfaed14d1b4735fa85091004538e4f0f1774687cc5ae34b11048e3](https://iep.edu.gr/services/eduguide/iframes/education-guide/index.php?gv_a=view-file&fid=cbfa55cbd3bfaed14d1b4735fa85091004538e4f0f1774687cc5ae34b11048e3)
- Κατσαρή, Μ. (2018). Θεατρικές συμβάσεις και τεχνικές δράματος [Σημειώσεις διήμερο επιμόρφωσης]. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. Ανακτήθηκε από:  
[https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/meres\\_ekp/sep2018/katsari\\_marina.pdf](https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/meres_ekp/sep2018/katsari_marina.pdf)
- Κουρετζής, Λ. (1991). *Το θεατρικό παιχνίδι*. Καστανιώτης.
- Κουρετζής, Λ. (2008). *Το θεατρικό παιχνίδι και οι διαστάσεις του*. Ταξιδευτής.
- Κουρετζής, Λ. & Άλκηστις. (1993). *Θεατρική Αγωγή 1. βιβλίο για το δάσκαλο*. ΟΕΔΒ.
- Λενακάκης, Α. & Παρούση, Α. (2019). *Η τέχνη του κουκλοθέατρου στην εκπαίδευση. Παιχνίδι συγκλίσεων και αποκλίσεων*. Gutenberg.





- Μήτσουρα, Η. & Κοντορούση, Α. (2021). *Μια βασίλισσα με παγωμένη καρδιά*. Όστρια.
- Μουγιουκάκος, Π. & Μώρου, Α. (2007). *Σχολικές & πολιτιστικές εκδηλώσεις. Α' - ΣΤ' Δημοτικού*. ΟΕΔΒ.
- Μπέρσου, Α. & Ράτσου, Ε. (2003). *Η χώρα των παγωτών. Εναλλακτικές γιορτές με βιωματική προσέγγιση για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας*. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Μπετελχάιμ, Μ. (1995). *Η γοητεία των παραμυθιών*. Γλάρος.
- Μπιρπίλη, Σ. (2015). *Της μουσικής το παραμύθι*. Διάπλαση.
- Παπαδόπουλος, Σ. (2010). *Παιδαγωγική του Θεάτρου*. Αυτοέκδοση.
- Παπαθανασίου, Α. & Μπασκλαβάνη, Ο. (1985). *Φώτα παρακαλώ*. Κέδρος.
- Παπαθανασίου, Α. & Μπασκλαβάνη, Ο. (2001). *Θεατροπαιχνίδια*. Κέδρος.
- Σανταγκοστίνου, Π. (2003). *Πώς να διηγούμαστε ένα παραμύθι... και να επινοούμε άλλα εκατό*. Καστανιώτης.
- Σέξτου, Π. (1998). *Δραματοποίηση. Το βιβλίο του θεατρο-παιδαγωγού*. Καστανιώτης.
- Σέξτου, Π. (2005). *Θεατρο-παιδαγωγικά προγράμματα στα σχολεία*. Μεταίχμιο.
- Σέξτου, Π. (2007). *Πρακτικές εφαρμογές θεάτρου στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Καστανιώτης.
- Σολομός, Α. (2002). *Θεατρικό Λεξικό*. Κέδρος.
- Τσιλιμένη, Τ., Γράικος, Ν., Καίρασης, Λ., & Καπλάνογλου, Μ. (2013). *Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Α' και Β' Δημοτικού. Το δελφίνι*. ΟΕΔΒ.
- Χριστοδούλου, Μ. (2007). *Παίζουμε θέατρο; Ναι!!! (Αλλά πώς;)*. Γρηγόρης.
- Abigador, S. N. (2011). *Όταν το σώμα μιλάει. Μεθοδολογία και ασκήσεις για την σωματική έκφραση*. Γιαλός.
- Bany-Winters, L. (1997). *On stage. Theatre games and activities*. Chicago Review Press.
- Baric, M. (2012). *Κουκλοθέατρο! Τέχνη και τεχνική - έμπνευση και δημιουργία*. Πατάκης.
- Beauchamp, H. (1998). *Τα παιδιά και το δραματικό παιχνίδι. Εξοικείωση με το θέατρο*. Τυπωθήτω.
- Bedore, B. (2004). *101 Improv games for children and adults*. Hunter House.
- Boal, A. (2002). *Games for actors and non-actors*. Routledge.
- Booth, D. & Lundy, C. (1986). *Improvisation. Learning through drama*. Hartcourt Brace.
- Cooper, J. C. (2007). *Ο θαυμαστός κόσμος των παραμυθιών*. Θυμάρι.
- Faure, G & Lascar, S. (2001). *Το θεατρικό παιχνίδι στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο*. Gutenberg.
- Gottman, J. (2011). *Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών*. Πεδίο.

- Heathcote, D., & Bolton, G. (1995). *Drama for learning: Dorothy Heathcote's mantle of the expert approach to education*. Heinemann.
- Kempe, A. (Επιμ.). (2005). *Εκπαιδευτικό Δράμα και Ειδικές Ανάγκες. Ένα εγχειρίδιο για δασκάλους σε γενικά και ειδικά σχολεία*. Πατάκης.
- Meirieu, M. (2001). *Αυτογνωσία μέσα από το θέατρο. Το θέατρο ως μέσο επικοινωνίας*. Ντουντούμης.
- Müller, W. (1979). *Παντομίμα*. Κάλβος.
- Müller, W. (1996). *Θέατρο του σώματος & Commedia dell'arte*. University Studio Press.
- Neelands, J., Goode, T., & Booth, D. (1990). *Structuring Drama Work: A Handbook of Available Forms in Theatre and Drama*. Cambridge University Press.
- Nicholson, H. (2009). *Theatre & Education*. Palgrave Macmillan.
- Plummer, D. (2010). *Παιχνίδια αυτοεκτίμησης για παιδιά*. Πατάκης.
- Rodari, G. (2001). *Γραμματική της φαντασίας*. Μεταίχμιο.
- Spolin, V. (1986). *Theatre games for the classroom: A Teacher's Handbook*. Northwestern University Press.
- Swale, J. (2009). *Drama games for classrooms and workshops*. Nick Hern Books.
- Woolland, B. (1999). *Η διδασκαλία του δράματος στο δημοτικό σχολείο*. Ελληνικά Γράμματα.
- Zitzlsperger, H. (2006). *Τα παιδιά παίζουν παραμύθια*. Πατάκης.

## 6. Εφαρμογές –

### Αναπτυγμένες προτάσεις θεατρικών μεθόδων και τεχνικών

**Τίτλος διδακτικής πρότασης:** Η πολυκατοικία των συναισθημάτων\*

*\*Αφόρμηση του εργαστηρίου το βιβλίο «Ξενοδοχείο των συναισθημάτων» της Lidia Brankovic*

**Τάξη:** Α' τάξη

**Γνωστικό αντικείμενο :** Θεατρική αγωγή

**Διάρκεια :** 3 διδακτικές ώρες (120 λεπτά)

**Πρόσθετες πηγές:** Κινηματογραφική παιδική ταινία «Τα μυαλά που κουβαλάς»

**Υλικά:** Κουτιά παπουτσιών, χαρτιά, χαρτόνια, ανακυκλώσιμα υλικά, υλικά κατασκευών (κόλλα, σχοινάκι, ψαλίδι, κ.λπ.)

**Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:**

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- να ανακαλύπτουν και να εκφράζουν τα δικά τους συναισθήματα
- να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν τα συναισθήματα
- να εντοπίζουν διαφορετικές εκφάνσεις του ίδιου συναισθήματος σε διαφορετικό πολιτισμικό πλαίσιο
- να αποδεχτούν πως όλα τα συναισθήματα είναι μέρος μας και πως μπορούμε να βοηθήσουμε τον εαυτό μας να τα διαχειριστεί
- να αποδώσουν τα συναισθήματα με δημιουργικό, καλλιτεχνικό και συμβολικό τρόπο

- να αξιοποιήσουν την τεχνική του κουκλοθεάτρου
- να κάνουν χρήση της κούκλας και να προβάλουν μέσω αυτής τα συναισθήματά τους.

### Μέθοδος:

Θεατρικό παιχνίδι

Κουκλοθέατρο

### Α' φάση: σωματική ενεργοποίηση και σύσφιξη της ομάδας

Σωματική έκφραση/μουσικοκινητική

### Χορεύω στον ρυθμό, γιατί; - 15'

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής επιλέγει μουσικά κομμάτια, γνωστά της “εποχής”, χορευτικά και μοντέρνα και άλλα (όπερα, λατρευτική μουσική, κλασική μουσική, μουσική φλάουτου αυτόχθονων Αμερικής, χαλαρωτική μουσική για διαλογισμό, μουσικές παραδοσιακές λαών της Αφρικής, κ.α.) και ζητά από τους μαθητές να χορέψουν με βάση την μουσική και το τι τους προκαλεί.

### 2η φάση :

Ο/η εκπαιδευτικός ξαναβάζει τα μουσικά κομμάτια που έχει επιλέξει και παράλληλα δείχνει φωτογραφίες ή βίντεο για τις μουσικές αυτές θέτοντας ερωτήματα.

*Π.χ. αφρικανική μουσική τελετουργίας και αυτόχθονες που χορεύουν στον ρυθμό, τι συναισθήματα νομίζετε ότι νιώθουν; γιατί χρησιμοποιούν αυτήν την μουσική;*

*Πριν σας δείξω τελικά τι είναι, εσείς τι νομίζατε; γιατί οδηγηθήκατε σε αυτή την ιδέα;*

Στο τέλος και με βάση τις ιδέες που αναπτύχθηκαν αντιστοιχούμε μουσικές με συναισθήματα. Κάνουμε τον δικό μας κατάλογο.

Εναλλακτικά μπορούμε μέσω διαδραστικού πίνακα και εφαρμογής padlet να δημιουργήσουμε έναν δικό μας χάρτη, αντιστοιχώντας μουσικές και συναισθήματα στις χώρες των συναισθημάτων που εμείς θα δημιουργήσουμε. Π.χ. αφρικανική μουσική και συναίσθημα ενθουσιασμού στην χώρα του ενθουσιασμού. ή τον ζωγραφίζουμε σε χαρτί του μέτρου

### **Δημιουργούμε την δική μας μουσική - 10'**

Αναζητούμε στον χώρο οτιδήποτε μπορεί να παράξει ήχο, μολύβια, κασετίνες, τις κουρτίνες που κινούνται. Χρησιμοποιούμε και το σώμα μας, τα ακροδάχτυλά μας πάνω στο θρανίο ή τα πόδια μας που κάνουν γκάλοπ, αργά ή γρήγορα ή σε ακατάστατο ρυθμό. Ο/η εκπαιδευτικός δίνει το συναίσθημα και η ομάδα παράγει ήχο με όλους τους τρόπους που αναφέρθηκαν παραπάνω μέχρι να περάσουμε σε άλλο συναίσθημα.

Κινούμαστε ελεύθερα στον χώρο, μέχρι το τελικό παράγγελμα: “ας δημιουργήσουμε κύκλο”. Σε αυτόν κάθε μέλος της ομάδας μας παράγει τον ήχο του και η υπόλοιπη ομάδα τον αντιστοιχεί σε συναίσθημα.

### **Β' φάση: αναδημιουργία ρόλων και καταστάσεων**

Ομαδική κατασκευή κουκλοθεατρικού περιβάλλοντος – αυτοσχεδιασμός

### **Κατασκευή - 20'**

Όλοι είμαστε συγκάτοικοι στην πολυκατοικία των συναισθημάτων, το κάθε συναίσθημα έχει το δικό του διαμέρισμα. Σε κουτιά παπουτσιών και με διάφορα υλικά (χαρτόνια, σελίδες περιοδικών, γκλίτερ, χρυσόσκονη, κουμπιά, λουλούδια κ.τ.λ. ) δημιουργούμε το διαμέρισμα κάθε συναισθήματος. Έχει παράθυρα; Του αρέσει να βλέπει έξω; έχει πολλά πράγματα στο σπίτι του ή λίγα; Κολλάμε τα κουτιά το ένα πάνω στο άλλο και δημιουργούμε την πολυκατοικία-ουρανοξύστη των συναισθημάτων.

Και τώρα; Πως μεταβαίνουμε στο κάθε διαμέρισμα; Ας φτιάξουμε ένα ασανσέρ! (με ένα μικρότερο κουτί και ένα σχοινάκι που το ανεβοκατεβάζει).

### Αυτοσχεδιασμός - 30'

- Ποιος θέλει να παίζει το συναίσθημα;
- Ποιοι θα κάνουν τους επισκέπτες;
- Κι αν δεν χωρέσουμε όλοι στο ασανσέρ; Αυτοί που έμειναν έξω πως νιώθουν; Τι λένε;
- Αν μπορούμε όλοι και μείνει το ασανσέρ; Διατηρούμε την ψυχραιμία μας; Βάζουμε τις φωνές;
- Αν κοπεί το ρεύμα;
- Αυτοσχεδιάζουμε τις παραπάνω μικρές σκηνές.
- Δημιουργούμε άλλες.

Η πολυκατοικία λειτουργεί σαν συμβολικό σκηνικό περιβάλλον και δεδομένου ότι αποτελεί ομαδική κατασκευή είναι ευκολότερο να μπουν τα παιδιά στο πνεύμα του κάθε διαφορετικού χώρου.

### Γ' φάση: παρουσίαση

#### Τι συμβουλή μου δίνεις; - 20'

Ο/η εκπαιδευτικός θέτει ένα βασικό προβληματισμό : π.χ. έχω κανονίσει να συναντήσω την φίλη μου και να πάμε βόλτα στην θάλασσα μα νιώθω κούραση, τι να κάνω;

Ένα παιδί ανεβοκατεβάζει το ασανσέρ και το σταματάει στο διαμέρισμα που θέλει. Ο/η εκπαιδευτικός θέτει στο συναίσθημα που κατοικεί εκεί (στην ομάδα των παιδιών που ενσωματώνουν το συναίσθημα αυτό) το ερώτημά του και η ομάδα συμβουλεύει ανάλογα.

Χρησιμοποιούμε όσα κάναμε στην Β φάση. Μήπως η λύπη νιώθει κούραση και συμβουλεύει να κάτσουμε σπίτι να ξεκουραστούμε; Μήπως η αγανάκτηση μας μαλώνει

που ενώ είμαστε κουρασμένοι και αντί “να κάτσουμε στα αβγά μας”, θέλουμε βόλτες και παραλίες; Μήπως η αγάπη συμβουλεύει να ξεπεράσουμε την κούραση για να έχουμε την χαρά να συναντήσουμε την φίλη μας;

#### Δ' φάση: αναστοχασμός - 20'

Πως είναι το δικό μου διαμέρισμα;

Κάθε μέλος της ομάδας θα φτιάξει το δικό του διαμέρισμα των συναισθημάτων. Τι κατοικεί μέσα στο διαμέρισμά σου; Τι χρώματα και τι υλικά θα χρησιμοποιήσεις; Γιατί; Μήπως αν βάλεις ένα παράθυρο, θα βοηθήσεις την λύπη να βλέπει έξω και να νιώσει καλύτερα; Θες να φτιάξεις και μία κούκλα που αντιπροσωπεύει εσένα μέσα στο διαμέρισμά σου;

## Βιβλιογραφικές Αναφορές:

- Άλκηστις. (1992). *Κουκλο-θέατρο σκιών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις. (1998). *Το βιβλίο της δραματοποίησης*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.
- Άλκηστις. (2008). *Μαύρη αγελάδα - άσπρη αγελάδα: δραματική τέχνη στην εκπαίδευση και διαπολιτισμικότητα*. Αθήνα: Τόπος.
- Βαλάση, Ζ. (1989). Το κουκλοθέατρο-παιγνίδι σε 4 διαστάσεις. Στο *Επιθεώρηση Παιδικής Λογοτεχνίας, & Δήμος Καρδίτσας* (Επιμ.), Το παιδικό θέαμα. Εισηγήσεις στο Α' πανελλήνιο συνέδριο (σσ. 54-60). Αθήνα: Καστανιώτης.
- Δαράκη, Π. (1992). *Κουκλοθέατρο*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (2021α). *Πρόγραμμα σπουδών για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής στο δημοτικό*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ανακτήθηκε από το ΟΠΣ Επιμόρφωσης – Ι.Ε.Π.
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (2021β). *Πρόγραμμα σπουδών για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής στο δημοτικό – Οδηγός Εκπαιδευτικού*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ανακτήθηκε από το ΟΠΣ Επιμόρφωσης – Ι.Ε.Π.
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (χ.χ.). *Εισαγωγική επιμόρφωση εκπαιδευτικών – επιμορφωτικό υλικό*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ανακτήθηκε από το ΟΠΣ Επιμόρφωσης – Ι.Ε.Π.
- Μουλάκη Έρα. (2024) *Η παλέτα των συναισθημάτων*. Κέδρος.
- Παπαθανασίου, Α. (2001). *Θεατροπαιχνίδια*. Αθήνα: Κέδρος.
- Παρούση, Α. (2012). *Κουκλοθέατρο στην εκπαίδευση, εκπαίδευση στο κουκλοθέατρο*. Αθήνα: Πλέθρον.
- Συλλογικό έργο. (2022). *Τα Μπερδεμένα μου συναισθήματα*. Κλειδάριθμος.
- Brankovic Lidia. (2024). *Το ξενοδοχείο των συναισθημάτων*. Διόπτρα